

SPRAWOZDANIE BANKU POLSKIEGO

ZA PIĘTNASTY ROK DZIAŁALNOŚCI

1938

ZŁOŻONE WALNEMU ZEBRANIU AKOJONARIUSZÓW
DN. 13 LUTEGO 1939 R.

WARSZAWA
DRUKARNIA BANKU POLSKIEGO
1939.

SPRAWOZDANIE BANKU POLSKIEGO

ZA PIĘTNASTY ROK DZIAŁALNOŚCI

1938

ZŁOŻONE WALNEMU ZEBRANIU AKOJONARIUSZÓW
DN. 13 LUTEGO 1939 R.

WARSZAWA
DRUKARNIA BANKU POLSKIEGO
1939.

D-23/
~~19.02.10~~

Czasopisma
Kolekcja Humanistyczna

016781 H

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA
Im. Jerzego Giedroycia w Białymstoku

FUWC079689

D. wst 2/2017

RADA BANKU POLSKIEGO

zawiadamia Panów Akcjonariuszów, że Zwyczajne Walne Zebranie Akcjonariuszów Banku odbędzie się **13 lutego 1939 r. o godzinie 10-ej rano** w domu Banku Polskiego w Warszawie przy ul. Bielańskiej 10. Przedmiotem obrad Walnego Zebrania będą następujące sprawy:

- 1) zatwierdzenie sprawozdania Banku za rok 1938 wraz z bilansem i rachunkiem zysków i strat oraz projektowanego podziału zysków;
- 2) zmiana art. 3, 4, 5, 6, 8, 9, 12, 17, 18, 19, 21, 22, 25, 27, 31, 34, 35, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 63, 64, 65, 67, 68, 71, 75, 76, 77, 78, 86, 87, 88 statutu; zmiana układu i numeracji działów statutu;
- 3) wybór 4 członków Rady i 3 zastępców oraz 5 członków Komisji Rewizyjnej i 3 zastępców.

Wydawanie kart wstępu zgłaszającym się akcjonariuszom uprawnionym do uczestniczenia w Walnym Zebraniu odbywać się będzie w siedzibie Banku w Warszawie (ul. Bielańska 10) **od 30 stycznia do 9 lutego 1939 r. włącznie**, przy czym akcjonariusz powinien udowodnić (art. 16 statutu) ilość posiadanych i zapisanych na jego nazwisko akcji drogą:

- 1) okazania oryginalnych akcji;
- 2) okazania dowodu depozytowego lub kwitu kaucyjnego na oryginalne akcje;
- 3) złożenia zaświadczenia jednej z instytucji kredytowych o posiadaniu w depozycie danej ilości zapisanych na akcjonariusza akcji z zaznaczeniem, że nie będą one wydane przed terminem Walnego Zebrania.

Pełnomocnictwa do uczestniczenia w Walnym Zebraniu powinny być przedstawione najpóźniej na 7 dni przed terminem Zebrania.

Zgodnie z art. 15 statutu Banku zawiadomienie to zostało ogłoszone w Monitorze Polskim Nr 17 z dnia 21 stycznia 1939 r.

WŁADZE BANKU

Prezes Banku **Władysław Byrka**

Komisarz Banku **Wiesław Domaniewski**

Zastępca Komisarza Banku **Jan Jerzy Lewicki**

RADA BANKU.

Henryk Brun **Feliks Maciszewski**

Mieczysław Chłapowski **Kazimierz Papara**

Władysław Demby **Marian Rapacki**

Wiesław Domaniewski **Henryk Steinhagen**

Wacław Fajans **Henryk Strasburger**

Alfred Falter **August Zaleski**

Józef Żychliński

KOMISJA REWIZYJNA.

Władysław Heinrich **Antoni Olszewski**

Jan Kucharzewski **Włodzimierz Seydlitz**

Leopold Skulski

DYREKCJA BANKU.

Naczelny Dyrektor **Leon Barański**

Dyrektor **Jerzy Nowak**

” **Zygmunt Karpiński**

” **Franciszek Czernichowski**

” **Bolesław Oczechowski**

P R O T O K Ó Ł

Walnego Zebrania Akcjonariuszów Banku Polskiego

dnia 18 lutego 1938 r.

Prezes Banku p. Władysław Byrka otworzył Walne Zebranie o godzinie 10 min.15.

Na wstępie Prezes powitał przedstawiciela Ministra Skarbu p. Dyr. Wiesława Domaniewskiego, po czym wygłosił następujące przemówienie:

„Szanowni Panowie,

W dniu wczorajszym Bank Polski poniósł dotkliwą stratę przez zgon ś.p. inż. Stefana Przanowskiego, byłego Ministra Przemysłu i Handlu.

Ś.p. Stefan Przanowski był członkiem Rady od chwili założenia Banku biorąc równocześnie czynny udział w kierowaniu szeregiem najpoważniejszych organizacji gospodarczych oraz przedsiębiorstw przemysłowych i bankowych.

Dzięki wybitnym zaletom umysłu i charakteru, głębokiej znajomości stosunków gospodarczych oraz niestrudzonej energii ś.p. Stefan Przanowski oddał naszej Instytucji nieocenione usługi jako członek Rady Banku, Przewodniczący Komisji Bilansowo-Budżetowej Rady oraz jako Prezes Zarządu Spółki "Elewatory Zbożowe w Polsce" i Wiceprezes Rady "Polskiej Wytwórni Papierów Wartościowych".

Pamięć Zmarłego Panowie uczcili przez powstanie".

Następnie Prezes stwierdził, że zgodnie z art. 15 i 78 statutu Banku — ogłoszenie o zwołaniu Walnego Zebrania Akcjonariuszów Banku Polskiego, bilans ostateczny oraz rachunek zysków i strat zostały zamieszczone w Monitorze Polskim Nr 19 z 25 stycznia 1938 r.

Według podpisanych list obecności o godzinie 10 minut 13 znajdowało się na sali 61 osób reprezentujących łącznie z posiadanymi pełnomocnictwami 93 akcjonariuszów i 286.250 akcji, a rozporządzających 7.043 głosami, czyli ilość większa od wymaganej art. 21 statutu. Prezes stwierdził, że wobec tego Zebranie jest prawomocne i zdolne do powzięcia prawomocnych uchwał.

Na Sekretarza Zebrania powołał Prezes p. Franciszka Szulwica, do obliczania zaś głosów zaprosił pp.: Bączkowskiego Eugeniusza, Błażejewicza Adama, Broniewskiego Mieczysława, Broniewskiego Witolda, Dąbrowskiego Juliana, Dolanowskiego Mikołaja, dra Garbusińskiego Tadeusza, dra Groyeckiego Hugo, Hofmana Mieczysława, dra Horowitza Hermana, Koziela Jana, Krasnodębskiego Stefana, dra Mikuleckiego Wiktora, Ottoczko Leopolda, Pogorzelskiego Jana, Smoleńskiego Jana, Swirtuna Walerego, Szarzyńskiego Dymitra, Urbana Jana, Wiczyńskiego Kazimierza.

Z kolei Prezes odczytał porządek dzienny Walnego Zebrania obejmujący następujące sprawy:

- 1) Zatwierdzenie sprawozdania Banku za rok 1937 wraz z bilansem i rachunkiem zysków i strat oraz projektowanego podziału zysków;
- 2) Wybór 4 członków Rady i 3 zastępców oraz 5 członków Komisji Rewizyjnej i 3 zastępców.

Po odczytaniu porządku obrad Prezes — zgodnie z pierwszym punktem porządku dziennego — otworzył dyskusję nad sprawozdaniem.

W dyskusji tej zabrali głos pp.: Emil Peretz i Witold Bartoszewicz, po czym Naczelny Dyrektor udzielił wyjaśnień.

Po wyczerpaniu dyskusji nad sprawozdaniem i po udzielonych wyjaśnieniach Prezes przedłożył Walnemu Zebraniu do uchwalenia następujące wnioski Rady:

- 1) Walne Zebranie Akcjonariuszów Banku Polskiego zatwierdza przedłożone mu przez Radę sprawozdanie za 1937 r., bilans ostateczny z dnia 31 grudnia 1937 r. wraz z rachunkiem zysków i strat oraz projektowany podział zysków, a mianowicie:

na dywidendę 8%	zł 8,000.000—
dla Skarbu Państwa	„ 20.030'34
do przeniesienia na 1938 r.:	
pozostałość z 1936 r.	zł 20.115'57
„ „ 1937 r.	„ 20.030'34 „ 40.145'91
Razem	zł 8,060.176'25

- 2) Dywidenda ma być wypłacana począwszy od 19 lutego 1938 r.

Na zaproszenie Prezesa p. Władysław Heinrich, Sekretarz Komisji Rewizyjnej odczytał sprawozdanie Komisji Rewizyjnej.

Ponieważ nikt z obecnych nie zabrał głosu w sprawie wniosków Rady Banku ani sprawozdania Komisji Rewizyjnej, Prezes poddał pod głosowanie wyżej przytoczone wnioski Rady. Wnioski te zostały przyjęte jednomyślnie.

Przystępując do drugiego punktu obrad — wyboru nowych członków Rady i Komisji Rewizyjnej oraz ich zastępców — Prezes oznajmił, że w roku bieżącym ustępują zgodnie z art. 26 statutu następujący członkowie Rady: według starszeństwa wyboru — p. Alfred Falter, wybrany w roku 1935 oraz z wybranych w roku 1936 — pp. Mieczysław Chłapowski, ś. p. Stefan Przanowski i Marian Rapacki, o ustąpieniu których w tym roku zdecydowało losowanie, przeprowadzone na posiedzeniu Rady Banku w dniu 20 stycznia br.

Następnie Prezes poprosił członka Rady p. Józefa Żychlińskiego, aby w imieniu Rady przedstawił Walnemu Zebraniu kandydatów na członków Rady i ich zastępców oraz kandydatów na członków Komisji Rewizyjnej i ich zastępców.

Pan Żychliński oświadczył, że Komisja powołana uchwałą Rady z dnia 20 stycznia br. i działająca w imieniu Rady postanowiła zaproponować Walnemu Zebraniu wybór następujących członków Rady: pp. Mieczysława Chłapowskiego, Alfreda Faltera, Mariana Rapackiego, Henryka Steinhagena, na zastępców zaś członków Rady pp. Aleksandra Ciszewskiego, Jana Morawskiego, Edwarda Natanson, na członków Komisji Rewizyjnej pp. Władysława Heinricha, Jana Kucharzewskiego, Antoniego Olszewskiego, Włodzimierza Seydlitza i Leopolda Skulskiego, na zastępców zaś członków Komisji Rewizyjnej pp. Stefana Bruna, Stanisława Fałata i Stanisława Skoniecznego.

Następnie Prezes wezwał zebranych do dokonania wyborów przez złożenie głosów do urn i w tym celu oraz celem obliczenia głosów zarządził przerwę.

Po przerwie o godzinie 11 minut 30 Prezes wznowił obrady i oświadczył, że według ostatecznego obliczenia dokonanego na podstawie podpisanych list obecności znajdowało się na sali w momencie rozpoczęcia wyborów 73 osób reprezentujących łącznie z posiadаныmi pełnomocnictwami 106 akcjonariuszów i 300.400 akcji, a rozporządzających 7.609 głosami.

Większość wymagana art. 23 statutu dla ważności dokonania wyborów wynosi 3.805 głosów.

Następnie Prezes odczytał wynik wyborów:

a) do Rady zostali wybrani:

pp. Steinhagen Henryk	7.411 głosami
Rapacki Marian	7.361 „
Falter Alfred	7.104 „
Chłapowski Mieczysław	6.938 „

b) na zastępców do Rady zostali wybrani na 1 rok:

pp. Ciszewski Aleksander	7.455 „
Morawski Jan	7.411 „
Natanson Edward	5.216 „

c) do Komisji Rewizyjnej zostali wybrani na 1 rok:

pp. Heinrich Władysław	7.395 „
Kucharzewski Jan	7.395 „
Olszewski Antoni	7.395 „
Skulski Leopold	7.395 „
Seydlitz Włodzimierz	7.391 „

d) na zastępców do Komisji Rewizyjnej zostali wybrani na 1 rok:

pp. Brun Stefan	7.395 głosami
Fałat Stanisław	7.390 „
Skonieczny Stanisław	7.390 „

Zebranie zamknął Prezes Banku o godzinie 11 minut 45.

Sekretarz: (—) *Franciszek Szulwic*

Prezes: (—) *Byrka*

Warszawa, dnia 18 lutego 1938 r.

SPRAWOZDANIE OGÓLNE

W roku sprawozdawczym światowa sytuacja gospodarcza kształtowała się przede wszystkim pod wpływem trwających niemal bez przerwy niepokojów politycznych. Niepokoje te wystąpiły ze wzmożoną siłą na wiosnę a następnie na jesieni, kiedy osiągnęły natężenie nie obserwowane od 1914 r. Wprawdzie uniknięto wybuchu konfliktu zbrojnego, ale zmiany terytorialne dokonane w Europie Środkowej przekształciły dotychczasowy układ sił politycznych i gospodarczych.

Pod wpływem komplikującej się ciągle sytuacji międzynarodowej panowały na światowych rynkach pieniężnych nastroje wielkiej niepewności. Znalazły one swój wyraz w marcu a głównie we wrześniu w załamaniu się kursów papierów wartościowych a przede wszystkim w gwałtownym wycofywaniu wkładów z instytucyj kredytowych. Wywołało to powszechny w Europie wzrost działalności kredytowej i emisyjnej banków centralnych. Równocześnie zaobserwowano dużą ucieczkę kapitałów do Stanów Zjedn. Ameryki i wzrost tezauryzacji złota. Znamionem było, że w chwilach najgroźniejszych tezauryzacja złota przejściowo zanikła a jednocześnie silnie wzrosło zapotrzebowanie na dolary. Było to skutkiem niemożności dokonywania w tym czasie wysyłek złota do Ameryki w związku z kompletną dezorganizacją przewozów oraz rynku ubezpieczeniowego. Przejściowo doszło nawet do tego, że cena złota oderwała się zupełnie od parytetu dolara a transakcje tym metalem były niezmiernie utrudnione.

Na rynkach walutowych doniosłym wydarzeniem był spadek kursu funta, który pod wpływem szeregu czynników — w szczególności ruchu kapitałów zagranicznych oraz pogłębienia się ujemnego salda bilansu handlowego W. Brytanii — obniżył się w ciągu 1938 r. o około 7%. Równoległe z funtem obniżał się także frank francuski, którego kurs od początku maja kształtuje się podobnie do kursu waluty angielskiej.

Spadek aktywności gospodarczej, który wystąpił w Stanach Zjedn. Ameryki na jesieni 1937 r. trwał nadal w ciągu pierwszych pięciu miesięcy 1938 r. Dopiero w czerwcu zarysowała się poprawa, która w następnych miesiącach przybierała znamiona coraz wyraźniejszego ożywienia. Na ogół jednak przebieg koniunktury w Stanach Zjedn. Ameryki oddziaływał w 1938 r. na sytuację gospodarczą w Europie w słabszym stopniu niż w 1937 r. Depresja w krajach europejskich trwała przez pierwsze trzy kwartały roku sprawozdawczego osiągając różny stopień w poszczególnych krajach. Spadek aktywności gospodarczej w Europie, związany w du-

żej mierze z nastrojami niepewności politycznej, ustąpił po uspokojeniu na jesieni wzrostowi produkcji. Pomimo to wytwórczość w 1938 r. nie osiągnęła jednak wyników z 1937 r. Obroty handlu światowego były w roku sprawozdawczym mniejsze niż w roku poprzednim zarówno co do ilości jak i wartości. Ujemnie na wymianę międzynarodową oddziaływały: spadek kursu funta wywołujący zniżkę cen wyrażonych w złocie, obniżenie się cen niektórych surowców jak np. bawełny oraz zbóż, wskutek wyjątkowo obfitych zbiorów, i nadal trwające dążenia do autarkii w niektórych krajach. Na tle wyżej omówionych zjawisk, zawarcie traktatu handlowego anglo-amerykańskiego w listopadzie 1938 r. jest jedynym ważniejszym wydarzeniem, które może oddziaływać pozytywnie na dalszy rozwój wymiany międzynarodowej.

*

Polsce rok sprawozdawczy przyniósł poważne sukcesy w dziedzinie polityki zagranicznej, a mianowicie unormowanie stosunków z Litwą oraz odzyskanie Śląska Zaolziańskiego i niektórych innych ziem polskich wchodzących uprzednio w skład Republiki Czeskosłowackiej.

Atmosfera dużego napięcia politycznego towarzysząca tym wydarzeniom oddziaływała silnie na kształtowanie się sytuacji rynku pieniężnego. Zarówno w marcu jak i we wrześniu miał miejsce duży odpływ wkładów z instytucyj oszczędnościowych oraz banków, który zmniejszył znacznie środki rynku pieniężnego. W tych warunkach ciężar zaspokojenia zwiększonych potrzeb kredytowych kraju spoczywał w roku sprawozdawczym w większej mierze niż w 1937 r. na Banku Polskim, co też wywołało wzrost jego działalności kredytowej. W ostatnim kwartale uspokojenie nastrojów, wyrażające się powrotem wkładów do instytucyj finansowych, jak również zarządzona przez Ministra Skarbu repatriacja polskich należności zagranicznych, przyczyniły się do złagodzenia napięcia na rynku pieniężnym. Położenie rynku kapitałowego kształtowało się w 1938 r. pomyślnie. Kursy akcji zwykowały, zaś kursy papierów państwowych utrzymywały się na ogół na poziomie wyższym niż w 1937 r. W świetle doświadczeń roku sprawozdawczego okazało się, że rynek kapitałowy, jakkolwiek wąski, jest bardziej odporny niż rynek pieniężny na wstrząsy o charakterze pozagospodarczym.

Wytwórczość przemysłowa w Polsce, pomimo słabej koniunktury światowej, doznała w roku sprawozdawczym dalszego wzrostu. Zatrudnienie zwiększyło się a produkcja niemal wszystkich gałęzi przemysłu przekroczyła wyniki z 1937 r. Wpływała na to w dużej mierze publiczna akcja inwestycyjna. Podkreślić należy, że powrót do Polski Śląska Zaolziańskiego zwiększył wydatnie możliwości produkcyjne w przemyśle węglowym i hutniczym.

Położenie rolnictwa, pomimo ilościowo lepszych niż w 1937 r. zbiorów, uległo — wobec zniżki cen płodów rolnych zarówno na rynku światowym jak i krajowym — pogorszeniu. Sytuacja handlu zagranicznego kształtowała się mniej pomyślnie. Eksport kurczył się, napotykał na nowe trudności związane ze zniżką cen światowych i spadkiem funta. Import zaś, wobec postępującego w kraju rozwoju gospodarczego, osiągnął rozmiary większe niż w 1937 r.

Na ogół można stwierdzić, że występujące w ciągu pierwszych trzech kwartałów osłabienie aktywności gospodarczej w niektórych krajach europejskich nie oddziaływało w Polsce ujemnie na przebieg koniunktury, która była ustabilizowana w roku sprawozdawczym na stosunkowo wysokim poziomie.

* * *

Położenie rolnictwa doznało w porównaniu z rokiem ubiegłym pewnego pogorszenia. Spowodowane to było — pomimo lepszych niż w ubiegłych latach zbiorów — silnym spadkiem cen zbóż. Wzrost obrotów artykułami hodowlanymi oraz potaniecie niektórych wyrobów przemysłowych nabywanych przez ludność wiejską częściowo wyrównały rolnikom zmniejszenie przychodów.

Wyniki zbiorów zbóż i ziemniaków, w porównaniu z latami ubiegłymi, przedstawiały się jak następuje:

(w milionach kwintal)

	Pszenvca	Żyto	Jęczmień	Owies	Ziemniaki
Przeciętna 1909 — 13	16·8	57·1	14·9	28·1	247·9
„ 1932 — 36	19·5	65·3	14·3	25·7	317·1
1937	19·3	56·4	13·6	23·4	402·2
1938 ¹⁾	22·9	69·2	14·4	25·9	337·2

W związku z wyjątkowo wysokimi zbiorami w Polsce oraz w większości krajów ceny zbóż uległy po żniwach silnej niższe. Celem przeciwdziałania zbyt niemu obniżeniu się cen ziemiopłodów Rząd przedsięwziął szereg środków mających na celu zahamowanie nadmiernej podaży pldów rolnych na rynku krajowym oraz ułatwienie eksportu. Z dniem 1 sierpnia wznowione zostało premiowanie wywozu za granicę zbóż, strączkowych, nasion oleistych, produktów przemiału, grochu polerowanego i sldu. Celem uzyskania środków na akcję interwencyjną dla zapewnienia opłacalności produkcji rolniczej uchwalona została przez Izby Ustawodawcze ustawa „o środkach finansowych na popieranie gospodarczo uzasadnionego kształtowania cen artykułów rolniczych“, obowiązująca od 6 września 1938 r. Ustawa ta wprowadziła opłatę (do 3 zł od 100 kg) od maki żytniej, pszennej i jęczmiennej oraz kaszy pszennej i jęczmiennej, pobieraną w przypadku, jeżeli przeciętna cena żyta za okres kolejnych 20 dni notowań na giełdzie warszawskiej oraz przeciętna cena wynikająca z notowań w ciągu ostatnich trzech dni tego okresu wyniesie mniej aniżeli 20 zł za 100 kg. Wpływy z opłat przemiałowych przeznaczone zostały w pierwszym rządzie na dodatkową pomoc eksportową przy wywozie ziemiopldów. Obowiązujące na okres żniw zawieszenie egzekucyj skarbowych u rolników przedłużone zostało przez Ministra Skarbu do 15 października.

Wyżej opisane zarządzenia, jak również przyznane wzorem lat poprzednich kredyty zaliczkowe i na rejestrowy zastaw zbóż, dały rolnikom dostateczne środki finansowe, nie dopuszczając do nadmiernego wyzbywania się produktów w okresie słabej tendencji rynkowej. Ceny zbóż były w końcu 1938 r. o około 33% niższe niż przed rokiem, przewyższając mimo to znacznie notowania na wolnych rynkach zagranicznych.

Wywóz zbóż i maki w kampanii 1937/38 wyniósł 251 tys. ton, wobec 835 tys. ton, w kampanii poprzedniej. Wspomnieć należy, że do końca marca 1938 r. obowiązywał, wydany w 1937 r. w związku ze słabym urodzajem, zakaz wywozu zbóż. W początku nowej kampanii (w okresie sierpień—grudzień 1938 r.) wywóz zbóż i maki wyniósł 267 tys. ton, wobec 83 tys. ton przed rokiem. Eksport ziarna odbywał się w dużej mierze w drodze transakcyj rozrachunkowych.

¹⁾ Dane prowizoryczne.

Korzystniej niż na rynku zbożowym kształtowała się sytuacja w dziedzinie produkcji hodowlanej. Wprawdzie sprzedaż bydła i artykułów mleczarskich podlegała przejściowym ograniczeniom wskutek epidemii pryszczycy, jednakże obfitość i niskie ceny paszy, przy utrzymanych na ogół cenach mięsa i nabiału, podniosły rentowność produkcji hodowlanej. Wywóz artykułów zwierzęcych, korzystający częściowo ze specjalnej pomocy eksportowej, doznał w 1938 r. dużego zwiększenia.

Przemysł.

Produkcja przemysłowa utrzymywała się w 1938 r. na wysokim poziomie, przekraczając cyfry wytwórczości z roku poprzedniego. W związku ze wzrostem obrotów, przy mało zmienionych na ogół kosztach produkcji, rentowność przedsiębiorstw przemysłowych doznała dalszej poprawy. Wskutek zwiększenia wytwórczości osiągnięte zostały w niektórych przedsiębiorstwach granice zdolności produkcyjnej; w tych warunkach dalsze rozszerzenie produkcji wymagało nowych nakładów inwestycyjnych. Pewne gałęzie przemysłu odczuwały brak wykwalifikowanych pracowników, w związku z czym niektóre większe zakłady podjęły szkolenie nowych kadr robotniczych. W szeregu gałęzi przemysłu dokonano poważnych inwestycji oraz uruchomiono nowe działy wytwórczości, zwłaszcza zaś w przemysłach pracujących na cele obrony państwa. Budowa obiektów fabrycznych w Centralnym Okręgu Przemysłowym prowadzona była w szybkim tempie tak, że w niektórych z nich rozpoczęto w roku sprawozdawczym działalność wytwórczą. Powrót do Polski Śląska Zaolziańskiego powiększył możliwości produkcyjne w górnictwie węglowym oraz w hutnictwie żelaznym.

Rozmiary wytwórczości szeregu ważniejszych dziedzin przemysłu, nie uwzględniając terenu Zaolzia, osiągnęły w 1938 r. w porównaniu z rokiem poprzednim oraz 1928 r. wyniki następujące (wg danych Głównego Urzędu Statystycznego):

	Jednostka	1928	1937	1938 ¹⁾	Procentowy wzrost (+) lub spadek (—) w porównaniu z	
					1928	1937
Węgiel kamienny	1.000 t.	40.616	36.218	38.112	— 6'2	+ 5'2
Ropa naftowa	1.000 t.	743	501	508	— 31'6	+ 1'4
Energia elektryczna . .	mln. kWh	2.618	3.418 ²⁾	3.675 ²⁾	+ 40'4	+ 7'5
Rudy żelazne	1.000 t.	699	780	870	+ 24'5	+ 11'5
Surówka żelaza	1.000 t.	684	724	878	+ 28'4	+ 21'3
Stal	1.000 t.	1.438	1.451	1.443	+ 0'3	— 0'6
Cement portlandzki . .	1.000 t.	1.102	1.267 ²⁾	1.639 ²⁾	+ 48'7	+ 29'4
Celuloza	t.	59.000	93.407 ²⁾	107.686 ²⁾	+ 82'5	+ 15'3
Papier	t.	122.000	205.977 ³⁾	207.546 ³⁾	+ 70'1	+ 0'8
Soda kalcynowana . . .	t.	79.127	88.065 ²⁾	87.937 ²⁾	+ 11'1	— 0'2
Kwas solny	t.	10.250	13.767 ²⁾	15.585 ²⁾	+ 52'0	+ 13'2
Barwniki	t.	1.110	1.759 ²⁾	1.937 ²⁾	+ 74'5	+ 10'1
Przędza jedwabiu sztucznego	t.	2.399	6.189 ²⁾	6.168 ²⁾	+157'1	— 0'3
Przędza bawełniana cienkoprzędna	t.	59.617	60.965 ²⁾	64.667 ²⁾	+ 8'5	+ 6'1
Skóry podeszwowe . .	t.	15.484	17.258 ²⁾	18.221 ²⁾	+ 17'7	+ 5'6
Cukier biały ⁴⁾	1.000 q.	6.709 ⁵⁾	5.059 ⁶⁾	4.912 ⁷⁾	— 26'8	— 2'9

¹⁾ Dane prowizoryczne.

²⁾ Dane za 11 miesięcy oraz grudzień roku poprzedniego.

³⁾ Wg Związku Papierni Polskich (produkcja brutto).

⁴⁾ Wg Banku Cukrownictwa.

⁵⁾ Kampania 1928/29

⁶⁾ „ 1937/38

⁷⁾ „ 1938/39

W poszczególnych gałęziach przemysłu sytuacja kształtowała się jak następuje:

W górnictwie węglowym wydobycie powiększyło się w porównaniu z 1937 r., co spowodowane zostało zarówno wzrostem spożycia wewnętrznego, jak i eksportu. Wydobycie ropy naftowej wykazało, po raz pierwszy od wielu lat, lekki wzrost. Znacznie zwiększyła się również produkcja gazu ziemnego. Zbyt produktów naftowych w kraju dorównał prawie kwocie wytwórczości, w związku z czym wywóz znacznie się zmniejszył. Rozbudowa miast i przemysłu przyczyniła się do dalszego rozszerzenia produkcji energii elektrycznej.

W hutnictwie żelaznym produkcja surówki utrzymała się powyżej poziomu 1937 r. Natomiast produkcja stali w dawnych granicach państwowych zeszła w ostatnim kwartale poniżej cyfr przeszłorocznych, co stoi w związku z odstąpieniem części zamówień nowoprzyłączonym do Polski hutom na Zaolziu. Wydobycie rud żelaznych doznało dalszego wzrostu.

Wysoki stan zatrudnienia utrzymał się przez cały rok w przemysłach metalowym i elektrotechnicznym.

Ruch budowlany, który w połowie roku uległ osłabieniu w związku ze zmianą przepisów budowlanych, ożywił się silnie w ostatnich miesiącach, osiągając w rezultacie rozmiary zbliżone do zeszłorocznych. W przemyśle cementowym wzmoczona znacznie produkcja nie mogła w pewnych okresach dorównać zapotrzebowaniu.

Poważny wzrost zaznaczył się, w związku z dokonanymi inwestycjami, w produkcji celulozy. Produkcja papieru, dzięki silnemu powiększeniu zbytu w ostatnich miesiącach roku sprawozdawczego, przekroczyła wysoki poziom z 1937 r.

W przemyśle chemicznym miało miejsce dalsze rozszerzenie zakresu wytwórczości, przy czym podjęto nową produkcję niektórych surowców zastępczych.

Przemysł włókienniczy był w roku sprawozdawczym dobrze zatrudniony z wyjątkiem fabryk okręgu białostockiego, które odczuły pogorszenie eksportu na rynki zamorskie. Zniżka cen bawelny polepszyła rentowność produkcji przedsiębiorstw przerabiających ten surowiec, pozwalając zarazem obniżyć ceny przędzy i artykułów gotowych.

Wskutek gorszego urodzaju w niektórych okręgach oraz mniejszej polaryzacji buraków, wytwórczość przemysłu cukrowniczego była w kampanii 1938/39 nieco mniejsza niż w kampanii poprzedniej. Spożycie cukru w kraju było w kampanii 1937/38 o 8,7% większe niż w poprzednim okresie.

Liczba świadectw przemysłowych wykupionych¹⁾ przez przedsiębiorstwa przemysłowe na rok podatkowy 1938 wzrosła do 271 tys. wobec 251 tys. na rok 1937.

Ilość osób zatrudnionych w górnictwie, hutnictwie oraz w większym i średnim przemyśle przetwórczym i zakładach użyteczności publicznej wynosiła na koniec listopada 870 tys. osób, t. j. o 52 tys. osób więcej niż przed rokiem. Wzrosła również ilość zatrudnionych na robotach publicznych, co wyraziło się w spadku liczby zarejestrowanych bezrobotnych. W niektórych gałęziach przemysłu dokonane zostało podwyższenie płac robotniczych, m. i. płace w górnictwie węglowym podniesione zostały o 3%.

Obroty handlowe wykazały w roku sprawozdawczym ogólny wzrost. Oprócz zwiększenia się transakcyj w działach handlu, związanych z produkcją i ruchem inwestycyjnym, ożywiły się znacznie obroty artykułami konsumpcyjnymi. Powiększenie spożycia miało miejsce zwłaszcza w miastach i ośrodkach przemysłowych w związku ze wzmoczeniem zatrudnienia, częściowym podwyższeniem stawek płac

**Handel
wewnętrzny,
transport
i ceny.**

¹⁾ Dane za 11 miesięcy oraz grudzień roku poprzedniego.

oraz wzrostem dochodów przedsiębiorców. Spożycie artykułów przemysłowych na wsi utrzymało się na ogół na poziomie 1937 r., jednak w ostatnich miesiącach roku zaobserwowano pewien spadek siły nabywczej ludności wiejskiej.

Przeciętna dzienna krajowych załadowań kolejowych¹⁾ powiększyła się do 14,3 tys. wagonów, wobec 13,7 tys. w 1937 r., wzrosły również lekko przewozy tranzytowe. W niektórych miesiącach odczuwano brak wagonów zwłaszcza dla przewozu węgla. Większych inwestycji kolejowych w roku sprawozdawczym nie dokonano. Stan dróg kołowych uległ poprawie. Liczba samochodów nadal wzrastała; silnie zwiększyły się przewozy towarów samochodami.

Ogólny poziom cen kształtował się w ciągu roku zniżkowo. Wpłynął na to ruch cen za granicą, głównie zaś spadek cen zbóż.

Wskaźniki (1928 = 100)	1935 XII	1936 XII	1937 XII	1 9 3 8			
				III	VI	IX	XII
Ogólny cen hurtowych	52,7	56,9	58,1	56,9	56,8	55,0	55,0
Cen artykułów rolnych	43,7	48,4	52,3	50,2	51,7	48,3	47,7
„ „ przemysłowych	56,1	60,4	59,6	59,0	57,5	56,8	57,3

Liczba świadectw przemysłowych wykupionych²⁾ przez przedsiębiorstwa handlowe na rok podatkowy 1938 wzrosła do 486 tys. wobec 474 tys. świadectw wykupionych na 1937 r.

Dekretem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 lutego 1938 r. całokształt spraw aprowizacyjnych przekazany został Ministrowi Rolnictwa i Reform Rolnych. Ponadto, na mocy ustawy z dnia 5 sierpnia 1938 r., Minister Rolnictwa i Reform Rolnych uzyskał uprawnienia w dziedzinie zabezpieczenia podaży przedmiotów powszedniego użytku oraz przeciwdziałania nadmiernej wyżycie ich cen, wchodzące poprzednio w zakres kompetencji szeregu resortów.

Handel zagraniczny.

Ogólne obroty handlu zagranicznego Polski były w roku sprawozdawczym, według danych ogłoszonych przez Główny Urząd Statystyczny, bardzo zbliżone do wyników z 1937 r. Import wzrósł wartościowo o 3,7% m. i. wskutek zwiększonego przywozu maszyn i narzędzi. Eksport pod względem wartości lekko się obniżył (— 0,9%). Ujemne saldo bilansu handlowego osiągnęło 115,6 mln. zł wobec 58,8 mln. zł niedoboru w 1937 r. W ostatnim kwartale roku sprawozdawczego deficyt bilansu handlowego ustąpił miejsca nadwyżce wywozu.

Rok	O g ó ł e m				Saldo w mln. zł
	Przywóz		Wywóz		
	tys. ton	mln. zł	tys. ton	mln. zł	
1935	2.572,8	860,6	13.441,8	925,0	+ 64,4
1936	3.066,3	1.003,4	12.964,0	1.026,2	+ 22,8
1937	3.685,1	1.254,3	14.996,7	1.195,5	— 58,8
1938	3.311,6	1.300,4	15.590,8	1.184,8	— 115,6

¹⁾ W okresie styczeń — listopad.

²⁾ Dane za 11 miesięcy oraz grudzień roku poprzedniego.

Rozwój działalności inwestycyjnej w kraju spowodował dalsze poważne zwiększenie przywozu metali kolorowych, maszyn i narzędzi. Przywóz surowców włókienniczych, wobec spadku cen wełny i bawełny, silnie obniżył się wartościowo natomiast pod względem tonażu lekko wzrósł (z wyjątkiem szmat). Dalsze zwiększenie wykazał import samochodów. Przywóz artykułów służących do bezpośredniej konsumpcji nie uległ znacznym zmianom z wyjątkiem tytoniu, którego sprowadzono więcej niż przed rokiem.

Na kształtowanie się eksportu poważny wpływ wywarły, głównie w pierwszej połowie roku, pogorszenie się światowej koniunktury gospodarczej oraz brak nadwyżki zbożowej, a w ostatnim kwartale roku sprawozdawczego — zniżka kursu funta angielskiego. W tych warunkach zmniejszył się, w porównaniu z 1937 r., eksport zarówno niektórych surowców (np. skór, lnu), jak i wyrobów przemysłowych (artykułów włókienniczych, konfekcji) oraz artykułów roślinnych i przetworów zbożowych. Korzystniej natomiast kształtował się wywóz węgla i cukru. Pomimo spadku wywozu szynek w puszkach do Stanów Zjedn. Ameryki, eksport artykułów hodowlanych i przetworów mięsnych — których jakość podniosła się w wyniku akcji standaryzacyjnej — ogółem wykazał zwiększenie m. i. dzięki poważnemu wzrostowi wywozu masła i smalcu. Warunki opłacalności eksportu na rynki wolno-dewizowe uległy pogorszeniu z wyjątkiem niektórych artykułów jak np. wyrobów hutniczych.

W kierunkach handlu zagranicznego Polski zaznaczył się, po raz pierwszy od szeregu lat, poważny spadek obrotów z krajami poza-europejskimi, głównie w związku ze zmniejszeniem się wartości importowanych surowców włókienniczych oraz spadkiem eksportu do Stanów Zjedn. Ameryki. Ujemne saldo obrotów z krajami poza-europejskimi uległo pogłębieniu. Wymiana towarowa z rynkami europejskimi wzrosła; dotyczy to w szczególności obrotów z Rzeszą Niemiecką (wraz z Austrią), która — zachowując pierwsze miejsce w imporcie do Polski — stała się także największym odbiorcą towarów polskich. Obroty rozrachunkowe, odbywające się z 11 krajami, w tym z 10 europejskimi, uległy zwiększeniu, osiągając w ciągu 11 miesięcy roku sprawozdawczego 35% ogólnej wartości handlu zagranicznego Polski wobec 28% przed rokiem.

Udział transportów morskich w tonażu obrotów handlu zagranicznego nieznacznie wzrósł, natomiast wartość obrotów dokonywanych drogą morską lekko się obniżyła w związku ze spadkiem wymiany towarowej z krajami poza-europejskimi. Tonaż polskiej floty handlowej wykazał dalszy wzrost, osiągając w końcu roku 104 tys. ton rejestrowych brutto.

Rokowania handlowe z zagranicą doprowadziły m. i. do podpisania w dniu 1 lipca umowy gospodarczej z Niemcami; ogólne kwoty przywozu i wywozu zostały zwiększone o sumy odpowiadające w przybliżeniu obrotom polsko-austriackim. Ponadto podpisano porozumienie polsko-niemieckie, przewidujące import artykułów inwestycyjnych z Niemiec na warunkach kredytowych wzajemian za dodatkowy wywóz z Polski produktów rolnych, oraz układ handlowy i protokół taryfowy z Litwą, porozumienie kontyngentowo-celne ze Szwajcarią i układ kontyngentowy z Łotwą.

Wykonanie budżetu za 1937/38 r., łącznie z wydatkami okresu ulgowego, wykazało nadwyżkę dochodów w wysokości 240 mln. zł wobec 41 mln. zł nadwyżki w poprzednim roku budżetowym. W związku z poprawą sytuacji gospodarczej, dochody budżetowe przekroczyły o 5% sumy preliminowane, osiągając 2.373,5 mln. zł. Najbardziej przekroczyły sumy preliminowane w budżecie wpłaty przedsiębiorstw, a następnie — wpływy z danin publicznych i monopolii. Wydatki,

utrzymane w ramach budżetu, wyniosły 2.349·5 mln. zł, tj. 99% sum preliminowanych wraz z kredytami dodatkowymi.

W ciągu pierwszych 9 miesięcy roku budżetowego 1938/39 dochody budżetowe osiągnęły 1.826·8 mln. zł, tj. o 86·1 mln. zł więcej niż w analogicznym czasie roku poprzedniego. Wzrosły głównie wpływy z danin publicznych (zwłaszcza z podatków dochodowego i przemysłowego) oraz wpłaty monopolii. Dochody z cel zbliżone były do poziomu sprzed roku, natomiast wpłaty przedsiębiorstw uległy zmniejszeniu. Również obniżyły się w znacznym stopniu wpływy z podatku specjalnego od uposażeń urzędniczych w związku z redukcją stawek oraz zwiększeniem minimum wolnego od tego podatku.

Wydatki budżetowe, utrzymane w ramach preliminarza, wyniosły 1.825·0 mln. zł, czyli o 95·5 mln. zł więcej niż w analogicznym czasie roku poprzedniego. Wzrosły wydatki poszczególnych resortów w grupie administracji oraz renty i emerytury. Pomimo zwiększenia zadłużenia wewnętrznego Państwa, wydatki z tytułu obsługi długów obniżyły się w związku z konwersją zadłużenia zagranicznego. Pierwsze 9 miesięcy 1938/39 r. zamknięte zostały nadwyżką w wysokości 1·8 mln. zł, podczas gdy w analogicznym okresie roku poprzedniego dochody budżetowe przekroczyły wydatki o 11·2 mln. zł.

Budżet na 1938/39 r. oraz jego wykonanie w ciągu pierwszych trzech kwartałów przedstawia, na tle zamknięć budżetowych za lata poprzednie, następujące zestawienie:

(w milionach złotych)

Lata budżetowe	Dochody budżetowe					Wydatki budżetowe					Nadwyżka + Niedobór -	
	Ogółem	Admini- stracja ¹⁾	Daniny publiczne	Monopole	Przedsię- biorstwa	Ogółem	Admini- stracja ¹⁾	Emerytury, renty	Długi państwowe	Przedsię- biorstwa		
Zamknięcia	1933/34	1.915·4	281·2	967·5	627·5	39·2	2.287·0	1.822·9	281·1	175·1	7·9	-371·6
	1934/35	2.093·5 ²⁾	466·9 ³⁾	963·5	624·2	38·9	2.209·3	1.728·3	268·4	203·6	9·0	-115·8
	1935/36	1.919·1	214·3	998·8	640·9	65·1	2.228·1	1.717·7	277·4	224·8	8·2	-309·0
	1936/37	2.216·7	296·0	1.212·0	638·0	70·7	2.212·6	1.754·8	261·4	182·5	13·9	+ 4·1
Tymczasowe zestawienie obrotów kasowych. . . 1937/38 ³⁾	2.373·5	220·2	1.384·6	664·5	104·2	2.349·5	1.851·4	265·6	225·0	7·5	+ 24·0	
Budżet . . . 1938/39	2.475·1	308·3	1.336·9	692·2	137·7	2.474·9	1.961·3	282·1	225·0	6·5	+ 0·2	
Tymczasowe zestawienie obrotów kasowych kwiecień-grudzień 1938 ³⁾	1.826·8	166·1	1.052·0	541·8	66·9	1.825·0	1.468·6	209·9	142·1	4·4	+ 1·8	

¹⁾ Lata 1933/34 do 1935/36 łącznie z funduszami netto. Począwszy od roku 1936/37 dochody i wydatki funduszy z wyjątkiem Funduszu Kwaterunku Wojskowego i Funduszu Pracy wykazane zostały w dochodach i wydatkach budżetowych w kwotach brutto.

²⁾ W tym wpływ z 6% Pożyczki Narodowej — 175·0 mln. zł.

³⁾ Bez dochodów i wydatków funduszy nie podlegających budżetowaniu miesięcznemu, tj. Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej, Taksy Administracyjnej i Funduszu Opłat Studenckich. Zamknięcia rachunkowe tych funduszy będą włączone do definitywnych zamknięć rachunków państwowych. Preliminowana kwota dochodów i wydatków tych funduszy na okres 1937/38 wynosi około 60 mln. zł.

Poza wykonaniem budżetu, Rząd finansował w 1938 r. inwestycje opierając się na ustawach z 25 marca i 30 lipca 1938 r. oraz na niektórych upoważnieniach ustawowych z lat poprzednich. Suma operacji kredytowych preliminowanych w związku z tymi tytułami ustawowymi wynosi 257·1 mln. zł¹⁾.

W roku sprawozdawczym miała miejsce zmiana dotychczasowych zasad opodatkowania obrotów; podatek przemysłowy i świadectwa przemysłowe zastąpione zostały, począwszy od 1939 r., jednolitym podatkiem obrotowym. Równocześnie wprowadzono, począwszy od 1940 r., na rzecz samorządów terytorialnych opłaty rejestracyjne od przedsiębiorstw i zajęć. Poza tym wprowadzone zostały liczne ulgi podatkowe dla inwestujących, zwłaszcza w Centralnym Okręgu Przemysłowym. Ponadto zniesiono podwójne opodatkowanie dochodów ze spółek akcyjnych i udziałowych, w drodze zwolnienia od podatku dochodowego zysków z udziałów i kuponów od akcji.

Przedłożony Sejmowi preliminarz budżetowy na 1939/40 r. zamyka się po stronie dochodów jak i wydatków sumą 2.523 mln. zł, wykazując nieznaczną nadwyżkę dochodów. W porównaniu z budżetem na 1938/39 r. preliminarz jest po obu stronach wyższy o 48 mln. zł, czyli o 1·9%.

Przewidziane dochody budżetowe podwyższono, w porównaniu z budżetem poprzednim, w grupie monopolii, dochodów administracyjnych oraz danin publicznych (głównie z tytułu podatków obrotowego, dochodowego i od cukru). Jednocześnie obniżono preliminowane wpływy z niektórych źródeł, jak z podatku specjalnego od uposażeń (wobec dalszej redukcji odnośnych stawek i podwyższenia minimum wolnego od podatku), gruntowego oraz z cel; również zmniejszono poważnie preliminowane wpłaty przedsiębiorstw państwowych, m. i. w związku ze wzrostem wydatków renowacyjnych kolei. Podwyższenie wydatków państwowych związane jest głównie z obsadą etatów w szkolnictwie; również zwiększono wydatki na emerytury i renty oraz na obsługę długów.

Niezależnie od preliminarza budżetowego przedłożony został Sejmowi projekt ustawy o dotacjach na rzecz Funduszu Obrony Narodowej i o inwestycjach z funduszków państwowych. W myśl tego projektu Rząd upoważniony jest do dokonywania, w okresie od 1 kwietnia 1939 do 31 marca 1942, wydatków na dotacje Funduszu Obrony Narodowej do wysokości 1.200 mln. zł oraz na finansowanie inwestycji do sumy 800 mln. zł. Równocześnie projektowana ustawa oraz specjalne ustawy z lat poprzednich upoważniają Rząd—celem pokrycia tych wydatków—do przeprowadzenia operacji kredytowych w kraju lub za granicą.

Ogólny stan długów Państwa zwiększył się, w okresie od 1 października 1937 r. do 1 października 1938 r., o 210·9 mln. zł do 4.973·9 mln. zł. Zadłużenie zagraniczne obniżyło się o 116·5 mln. zł, do 2.515·2 mln. zł, co pozostawało w związku z konwersją niektórych pożyczek wypuszczonych w walutach obcych na 4¹/₂% wewnętrzną pożyczkę państwową; suma długów wewnętrznych wzrosła w tym samym okresie o 327·4 mln. zł do 2.458·7 mln. zł, co częściowo wynikało z wyżej wspomnianej konwersji a częściowo spowodowane zostało wzrostem innych długów zaciągniętych m. i. na cele finansowania inwestycji.

¹⁾ Suma ta nie jest porównywalna z kwotą 264 mln. zł podaną w sprawozdaniu za 1937 r. ponieważ nie obejmuje wydatków na inwestycje z dochodów własnych Funduszu Pracy, które na 1938/39 r. były preliminowane w wysokości 50 mln. zł.

Rynek
pieniężny.

Rok sprawozdawczy, w odróżnieniu od 1937 r., cechował na ogół spadek płynności rynku. Główną przyczyną tego stanu rzeczy był wzrost zapotrzebowania na kredyt ze strony przedsiębiorstw i funduszy publicznych na cele inwestycyjne oraz przedsiębiorstw prywatnych na cele obrotowe. Zapotrzebowanie to tylko w części mogło być pokryte przez aparat bankowy, który narażony był dwukrotnie na silne fale odpływu wkładów. W rezultacie zwiększył się udział Banku Polskiego w ogólnej sumie kredytów krótkoterminowych.

Położenie rynku pieniężnego kształtowało się w poszczególnych miesiącach niejednolicie. W styczniu i lutym panowała na rynku znaczna płynność wywołana przyływem wkładów przy równoczesnym słabszym zapotrzebowaniu na kredyt. W połowie marca, pod wpływem wydarzeń z dziedziny polityki międzynarodowej, miało miejsce wycofywanie wkładów, które zbiegło się ze wzrostem popytu na kredyt wywołanym sezonowym ożywieniem produkcji i finansowaniem robót inwestycyjnych. Zapotrzebowanie kredytu utrzymywało się odtąd do końca roku na wysokim poziomie. Wkłady zaczęły powracać w okresie letnim, po czym ponownie odpłynęły w znacznych rozmiarach w czasie politycznego kryzysu wrześniowego. W ostatnim kwartale, pod wpływem uspokojenia nastrojów, nastąpił ponowny powrót znacznej części wkładów. Do złagodzenia napięcia na rynku przyczyniła się również zarządzona przez Ministra Skarbu repatriacja płynnych lokat obywateli polskich.

Ogólny stan wkładów przedstawia następujące zestawienie:

(w milionach złotych)

Instytucje	1935 31.XII	1936 31.XII	1937		1938			
			30.IX	31.XII	31.III	30.VI	30.IX	30.XI
Ogółem . .	2.835·2	2.987·2	3.313·4	3.548·2	3.557·9	3.566·9	3.221·6	·
Pocztowa Kasa Oszczędn. ¹⁾	881·7	895·7	933·8	1.037·3	1.006·5	1.017·7	928·1	979·3
Banki państwowe ²⁾	394·5	508·0	660·1	717·3	720·3	656·4	571·3	596·0
„ komunalne ³⁾	36·3	40·6	47·2	49·5	52·4	51·8	43·4	51·6
„ akcyjne i domy bankowe ⁴⁾	541·5	558·2	584·1	617·8	632·2	656·9	611·7	682·2
Komunalne kasy oszczędn. ⁵⁾	711·2	720·5	798·7	830·0	849·0	870·3	772·1	853·2
Spółdzielnie kredytowe ⁶⁾ . .	270·0	264·2	289·5	296·3	297·5	313·8	295·0	·
Rodzaje wkładów								
Wkłady bezterminowe ⁷⁾ . .	811·8	979·2	1.025·0	1.162·3	1.096·1	1.077·9	985·4	·
„ terminowe	292·0	325·9	424·3	436·6	485·2	449·3	395·7	·
„ oszczędnościowe . .	1.731·4	1.682·1	1.864·1	1.949·3	1.976·6	2.039·7	1.840·5	·

¹⁾ Łącznie z sumą t. zw. III waloryzacji.

²⁾ Bez lokat skarbowych.

³⁾ Dwa banki; cyfry za lata 1935, 1936 i 1937 poprawione.

⁴⁾ Według bilansu łącznego, sporządzanego przez Inspektorat Bankowy Ministerstwa Skarbu:
w końcu 1935 r. — 40 banków i 9 domów bankowych
„ 1936 r. — 48 „ „ 9 „ „
„ września 1937 r. — 29 „ „ 29 „ „
od grudnia 1937 r. — 29 „ „ 28 „ „

⁵⁾ Kasy komunalne i dwie niekomunalne.

⁶⁾ Według biuletynu Rady Spółdzielczej oraz Centralna Kasa Spółek Rolniczych..

⁷⁾ Wkłady à vista, rachunki czekowe i salda kredytowe na rachunkach bieżących.

Stan wkładów objętych tablicą zamieszczoną na poprzedniej stronie był na koniec września 1938 r. o 91·8 mln. zł niższy niż przed rokiem a o 326·6 mln. zł mniejszy w porównaniu z końcem 1937 r. Na koniec września (ostatnie rozporządzone dane co do wszystkich wkładów) przypadał najostrejszy kryzys w polityce międzynarodowej i wskutek ogólnego niepokoju wycofano w tym okresie około 400 mln. zł wkładów. Większą część tej kwoty odzyskały jednak instytucje kredytowe w następnych miesiącach roku, jak o tym świadczą niektóre opublikowane dane z 30 listopada 1938 r.

Spadek pozycji wkładów bezterminowych i terminowych tłumaczy się m. i. tym, że lokowane na tego rodzaju rachunkach rezerwy zostały w 1938 r. w znacznej części uruchomione na wydatki inwestycyjne. Dotyczy to zwłaszcza banków państwowych, z których przedsiębiorstwa, instytucje i fundusze publiczne podjęły poważną sumę wkładów. Przyczyniło się to do wzrostu wkładów w bankach prywatnych, w których przedsiębiorstwa zatrudnione wykonywaniem zamówień publicznych lokują przeważnie swoje rezerwy. Fakt, że stan wkładów oszczędnościowych zmniejszył się nieco w porównaniu z końcem września 1937 r. pomimo wzrostu zatrudnienia i globalnej sumy dochodów tłumaczy się tym, że instytucje oszczędnościowe narażone były dwukrotnie na znaczny odpływ wkładów.

W porównaniu ze stanem z końca września 1937 r. ogólne rozmiary kredytów¹⁾ objętych poniższym zestawieniem były 30.IX.1938 r. o 519·7 mln. zł większe (po potrąceniu redyskonta).

(w milionach złotych)

Instytucje	1935	1936	1937		1938		
	31.XII	31.XII	30.IX	31.XII	31.III	30.VI	30.IX
Ogółem . . .	2.765·2	2.702·5	2.736·8	2.826·2	2.887·7	2.966·0	3.256·5
Bank Polski	798·6	788·7	602·2	685·2	630·1	713·0	1.084·4
Pocztowa Kasa Oszczędn. .	33·3	38·1	40·2	48·5	53·1	40·6	44·9
Banki państwowe	347·5	381·8	490·2	510·3	560·3	517·6	456·9
„ komunalne	65·3	53·4	51·2	50·3	49·4	53·1	59·7
„ akcyjne i domy bankowe.	664·8	655·6	671·8	663·3	702·5	724·1	696·6
Komunalne Kasy Oszczędn.	436·6	449·9	490·6	479·9	493·9	506·5	504·8
Spółdzielnie kredytowe. . .	419·1	335·0	390·6	388·7	398·4	411·1	409·2
Rodzaje kredytów:							
Dyskonto weksli	1.546·9	1.607·3	1.709·4	1.825·5	1.849·7	1.902·9	2.002·2
Otwarty kredyt	710·1	641·0	600·3	575·1	558·4	564·4	704·7
Pożyczki towar., termin. i in.	508·2	454·2	427·1	425·6	479·6	498·7	549·6

Wzrost sumy udzielonych kredytów wywołany był w 1938 r. — poza finansowaniem inwestycji publicznych — potrzebą zwiększenia środków obrotowych przedsiębiorstw, których produkcja znacznie się zwiększyła. O ile w 1937 r. znaczna część obrotów gospodarczych dokonywana była za gotówkę, o tyle w roku sprawozdawczym wzrosły obroty kredytowe w handlu i przemyśle, do czego przyczyniło się także zwiększenie zadłużenia niektórych odbiorców państwowych wobec dostawców i przeznaczanie przez przedsiębiorstwa prywatne części kapitałów obrotowych na inwestycje.

Wzrost kredytów wystąpił we wszystkich grupach instytucyj; był on zwłaszcza silny w bankach państwowych zaangażowanych w finansowaniu publicznych wydat-

¹⁾ W Banku Polskim dyskonto weksli i pożyczki zastawowe; we wszystkich innych instytucjach stan kredytów z potrąceniem redyskonta.

ków inwestycyjnych. Wobec wspomnianego zmniejszenia sumy wkładów w bankach państwowych korzystały one w znacznych rozmiarach z kredytów w Banku Polskim co spowodowało, że kredyty tych banków po potrąceniu redyskonta figurują w powyższym zestawieniu w końcu III kwartału roku sprawozdawczego niższą sumą niż przed rokiem. Banki prywatne rozwijały działalność kredytową w oparciu o przyrost wkładów zmniejszając swoje zobowiązania z tytułu redyskonta. Tylko w końcu września banki te, podobnie jak i inne instytucje, wykorzystały redyskonto i kredyt zastawowy w Banku Polskim w wyjątkowo dużych rozmiarach wskutek konieczności mobilizowania środków na wypłatę wkładów.

Rynek kapitałowy.

Sytuacja na rynku kapitałowym uległa w roku sprawozdawczym poprawie, która wyraziła się wyższą kursów, ożywieniem obrotów giełdowych i ulokowaniem na rynku większych ilości obligacyj i akcji aniżeli w 1937 r.

Wzrost zainteresowania papierami wartościowymi spowodowany został przede wszystkim znaczną poprawą dochodowości spółek akcyjnych oraz dalszym polepszeniem się sytuacji finansowej instytucji kredytu długoterminowego. Korzystny wpływ wywarły również celowe posunięcia polityki finansowej, jak zniesienie podwójnego opodatkowania spółek akcyjnych w drodze zwolnienia od podatku dochodowego zysków z kuponów od akcji, ustalenie wyższych kursów kaucyjnych i ułatwienie spłaty papierami procentowymi długów rolniczych, hipotecznych oraz zaległości podatkowych.

Obroty papierami wartościowymi na giełdzie pieniężnej w Warszawie wzrosły ze 109 mln. zł do 110 mln. zł, przy czym zwiększyły się transakcje listami zastawnymi i akcjami, natomiast obroty obligacjami pożyczek państwowych obniżyły się. Kursy papierów wartościowych utrzymywały się na poziomie wyższym niż w 1937 r., ulegając przejściowo spadkowi w marcu i we wrześniu w związku z naprężoną wówczas sytuacją międzynarodową. Rzeczywiste oprocentowanie papierów procentowych uległo dalszemu obniżeniu. W końcu grudnia 3% pożyczka inwestycyjna serii I notowana była w obligacjach pojedynczych, po kursie 85·50, wobec 80— przed rokiem, zaś 5% pożyczka konwersyjna z 1924 r. — po 68·50, wobec 67·25 w dniu 31 grudnia 1937 r. Kursy 4% pożyczki konsolidacyjnej z 1936 r. oraz 4½% pożyczki wewnętrznej z 1937 r., utrzymując się również na poziomie wyższym niż przed rokiem, miały w końcu 1938 r. słabszą tendencję, tak że w dniu 30 grudnia były zbliżone do ostatnich notowań z 1937 r. Słabsza na ogół tendencja kursów obligacyj, jaka miała miejsce w ostatnim kwartale roku, pozostawała w związku z pewnym napięciem, zaznaczającym się w tym czasie na rynku pieniężnym.

Obroty listami zastawnymi wzrosły o 16% przy wyższych kursach. Stosunkowo największe zyski kursowe osiągnęły 4½% listy zastawne Towarzystwa Kredytowego Miejskiego w Warszawie, notowane w końcu grudnia po kursie 76·50 wobec 65— na początku 1938 r. Korzystny wpływ na kształtowanie się kursów listów zastawnych tego Towarzystwa wywarły: podjęcie losowań listów dawniej emitowanych oraz zakup listów nowoemitowanych po stosunkowo wysokim kursie przez instytucje oszczędnościowe i ubezpieczeniowe.

Bank Polski dopuścił do zastawu siedem nowych rodzajów listów zastawnych i obligacyj oraz podwyższył (z 50 do 60% wartości giełdowej) normy udzielanych pożyczek na zastaw obligacyj i listów zastawnych prywatnych instytucji kredytu długoterminowego.

W listopadzie ogłoszono dekret Prezydenta R. P. o obniżeniu oprocentowania 8% i 7% listów zastawnych i obligacyj banków państwowych oraz 8%, 7% i 6% listów zastawnych Towarzystwa Kredytowego Przemysłu Polskiego do 5½% a 8% dolarowych listów zastawnych Towarzystwa Kredytowego Ziemińskiego w Warszawie do

4 $\frac{1}{2}$ %; jednocześnie obniżono w tej samej skali oprocentowanie wierzytelności, na podstawie których wypuszczone zostały powyższe papiery. Dotychczasowe oprocentowanie tych papierów w porównaniu z innymi, które uległy konwersji począwszy od 1932 r., było wyjątkowo wysokie. Po ogłoszeniu dekretu kursy wyżej wspomnianych papierów odpowiednio się obniżyły, natomiast obroty wykazały zwiększenie.

W dziale akcji nastąpił stosunkowo największy wzrost obrotów (o 23%) przy mocnej tendencji kursów, zwłaszcza dla akcji przedsiębiorstw metalurgicznych i banków. Akcje Banku Polskiego, zwyżkując w ciągu całego niemal okresu sprawozdawczego, zamknęły rok kursem 137·50 wobec 113·— w końcu grudnia 1937 r.; obroty tymi akcjami obniżyły się wskutek malejącej — w miarę poprawy kursu — podaży. W końcu roku Rząd przedłożył Sejmowi projekt ustawy o zwolnieniu akcji i kuponów od akcji Banku od podatków oraz innych danin publicznych i samorządowych. W ten sposób całkowicie przywrócony zostanie stan, który istniał do 31 grudnia 1937 r., podczas gdy w roku 1938 dywidenda od akcji Banku Polskiego — podobnie jak od innych akcji — zwolniona była tylko od podatku dochodowego.

Emisje dokonane przez Skarb Państwa, instytucje kredytu długoterminowego i spółki akcyjne absorbowaly zasoby rynku w stopniu większym aniżeli w 1937 r. Skarb Państwa wyemitował w roku sprawozdawczym — poza celami konwersyjnymi — obligacyj na sumę 52·0 mln. zł, z czego 35·8 mln. zł przypada na 4% rentę złotą serii II i III, ułokowaną poza obrębem wolnego rynku, a 16·2 mln. zł na obligacje 3% renty ziemskiej serii I i II. Ponadto Skarb wystawił, w okresie od 1 października 1937 r. do 1 października 1938 r., skryptów lub potwierżeń dłużnych na sumę 82·5 mln. zł, podczas gdy w analogicznym okresie przed rokiem ogólna kwota wystawionych skryptów i potwierżeń dłużnych wyniosła 24·1 mln. zł.

Bank Gospodarstwa Krajowego udzielił przedsiębiorstwom przemysłowym nowych pożyczek średnioterminowych w 6% obligacjach na sumę 7·9 mln. zł, zaś Państwowy Bank Rolny przyznał nowych pożyczek w 4 $\frac{1}{2}$ % listach zastawnych na kwotę 3·0 mln. zł. Towarzystwo Kredytowe Miejskie w Warszawie kontynuowało udzielanie — podjętych w 1937 r. — pożyczek w 5% listach zastawnych, których wypuściło na ten cel za 12·9 mln. zł. Niektóre prowincjonalne instytucje kredytu długoterminowego również wznowiły udzielanie pożyczek emisyjnych, tak że łączna suma wypuszczonych listów zastawnych i obligacyj przez wszystkie instytucje kredytu długoterminowego wraz z bankami państwowymi wyniosła w ciągu pierwszych trzech kwartałów 23·1 mln. zł, wobec 3·8 mln. zł w analogicznym okresie roku poprzedniego.

Emisje akcji poważnie wzrosły. Ogółem 93 spółki wyemitowały w ciągu roku akcji za 118·6 mln. zł, z czego na spółki nowozałożone przypada 43·7 mln. zł, podczas gdy na kapitały zakładowe nowych spółek przypadało w 1937 r. 32·6 mln. zł.

Emisje dokonane w roku sprawozdawczym na cele konwersji dotyczyły przede wszystkim obligacyj 4% pożyczki konsolidacyjnej z 1936 r., których Skarb wypuścił za 94·8 mln. zł. Ponadto na cele konwersji pożyczek wypuszczonych w walutach obcych wyemitował Skarb obligacyj 4 $\frac{1}{2}$ % pożyczki wewnętrznej z 1937 r. za dalsze 65·7 mln. zł; po zakończeniu konwersji ogólna suma emisji 4 $\frac{1}{2}$ %-wej pożyczki wewnętrznej ustalona została na 312·8 mln. zł. Bank Gospodarstwa Krajowego przeprowadzał w dalszym ciągu konwersję gotówkowych pożyczek budowlanych na emisyjne, wypuszczając w tym celu listów zastawnych i obligacyj za 38·2 mln. zł. Prywatne instytucje kredytu długoterminowego wyemitowały na cele konwersji listów zastawnych i obligacyj na sumę 11·3 mln. zł (w ciągu pierwszych trzech kwartałów).

Emisje obligacyj Banku Akceptacyjnego na konwersję niektórych wierzytelności rolniczych wyniosły w roku sprawozdawczym 15·3 mln. zł wobec 18·4 mln. zł w 1937 r.

Obieg
pieniężny.

Ogólna suma obiegu pieniężnego ulegała w roku sprawozdawczym silnym wahaniom utrzymując się, z wyjątkiem pierwszej dekady marca, na poziomie wyższym niż w analogicznych miesiącach 1937 r.

(w mllionach złotych)

Na koniec każdego miesiąca	Obieg pieniężny ogółem	Bilety bankowe	Emisja skarbowa		
			Razem	Srebro	Bilon
Grudzień 1937 r.	1.497·6	1.059·5	438·1	354·2	83·9
Styczeń 1938 r.	1.433·5	1.014·0	419·5	338·5	81·0
Luty „	1.438·0	1.015·9	422·1	340·9	81·2
Marzec „	1.530·3	1.106·8	423·5	342·8	80·7
Kwiecień „	1.578·6	1.141·0	437·6	355·3	82·3
Maj „	1.548·6	1.123·3	425·3	343·7	81·6
Czerwiec „	1.568·8	1.137·4	431·4	348·7	82·7
Lipiec „	1.562·7	1.123·5	439·2	354·9	84·3
Sierpień „	1.598·3	1.149·2	449·1	363·0	86·1
Wrzesień „	2.008·7	1.547·5	461·2	372·4	88·8
Październ. „	1.947·9	1.475·7	472·2	378·8	93·4
Listopad „	1.828·1	1.372·8	455·3	364·6	90·7
Grudzień „	1.866·4	1.406·2	460·2	370·2	90·0

Podobnie jak i w roku poprzednim obieg obniżył się znacznie w dwóch pierwszych miesiącach roku, po czym wzrósł w marcu w związku z wycofywaniem wkładów z instytucji kredytowych. W miesiącach letnich na poziom obiegu działał z jednej strony powrót wkładów, z drugiej zaś — zwiększone zapotrzebowanie środków płatniczych na wypłaty w sezonie inwestycyjnym. Najwyższy stan obiegu przypadł na koniec września, t. j. w okresie największego natężenia powtórnej fali wycofywania wkładów. W ostatnim kwartale roku powrotny ruch wkładów do kas instytucji kredytowych wpłynął na zmniejszenie obiegu.

Pomimo wzrostu emisji w jesieni 1938 r. do poziomu dotychczas nienotowanego nie ujawniły się ujemne objawy w dziedzinie cen, gdyż tylko część wycofanych wkładów obrócona została na wydatki konsumpcyjne, reszta zaś została stezauryzowana. Obserwację tę potwierdza fakt silniejszego wzrostu obiegu wyższych odcinków biletów bankowych (po 100 i 500 zł) niż drobniejszych.

Wskutek silnego wzrostu emisji pokrycie złotem obiegu biletów i natychmiast płatnych zobowiązań Banku obniżyło się w końcu września, w dwóch dekadach października i w końcu roku poniżej statutowego minimum 30%. Ze względu na wyjątkowe okoliczności, które spowodowały wzrost emisji, Minister Skarbu postanowił nie pobierać podatku emisyjnego a Rada Banku — po wysłuchaniu opinii Komisarza Banku — uznała za niewskazane zastosowanie postanowień art. 52 statutu o podwyższaniu stopy dyskontowej. Równocześnie Rada zadecydowała przed-

stawić projekt zmiany tego artykułu do uchwalenia Walnemu Zebraniu Akcjonariuszów.

Na terenie przyłączonych do Polski dwóch powiatów śląskich i kilku innych gmin wymieniono koron czesko-słowackich na ogólną kwotę 14·6 mln. zł.

Pomimo, że obieg monet srebrnych i bilonu utrzymywał się stale, a zwłaszcza w drugiej połowie roku, na wysokim poziomie odczuwano brak monet zdawkowych. W tych warunkach nastąpiło pomiędzy Ministerstwem Skarbu a Bankiem Polskim porozumienie, w myśl którego maksymalna kwota emisji skarbowej została podwyższona z dnia 18 października 1938 r. (Monitor Polski Nr 241) o 19 mln. zł do 490 mln. zł. W końcu roku emisja skarbowa wynosiła 488·2 mln. zł, z czego 460·2 mln. zł znajdowało się w obiegu, a 28·0 mln. zł w kasach Banku Polskiego.

Dnia 30 września 1938 r. wypuścił Bank Polski IV emisję 20-to złotych biletów bankowych z datą 11 listopada 1936 r.

Obroty bezgotówkowe przedstawia następująca tablica:

(w milionach złotych)

Rok i miesiąc	Obroty żyrowe w Banku Polskim ¹⁾	Obroty czekowe w P.K.O. ¹⁾	Obroty izb rozrachunkowych ²⁾	R a z e m
Przeciętna mies. w 1937 r.	3.094·3	2.063·6	909·5	6.067·4
„ „ „ 1938 r.	3.333·6	2.419·6	1.096·9	6.850·1
Styczeń 1938 r.	3.065·1	2.290·4	917·8	6.273·3
Luty „	2.867·4	2.153·0	941·5	5.961·9
Marzec „	3.382·9	2.531·9	1.093·0	7.007·8
Kwiecień „	3.247·8	2.299·1	972·6	6.519·5
Maj „	2.916·7	2.251·3	1.070·8	6.238·8
Czerwiec „	2.916·6	2.281·2	1.047·5	6.245·3
Lipiec „	3.257·0	2.460·2	1.083·9	6.801·1
Sierpień „	3.185·8	2.392·3	1.091·8	6.669·9
Wrzesień „	3.701·9	2.390·3	1.254·6	7.346·8
Październik „	3.848·9	2.538·0	1.281·6	7.668·5
Listopad „	3.522·5	2.650·0	1.168·6	7.341·1
Grudzień „	4.091·4	2.797·3	1.238·9	8.127·6

Ogólne obroty bezgotówkowe utrzymywały się stale powyżej poziomu z analogicznych miesięcy 1937 r. osiągając przeciętną kwotę wyższą niż w którymkolwiek z poprzednich lat.

Na wzrost przeciętnej kwoty miesięcznej obrotów bezgotówkowych złożył się wzrost obrotów żyrowych w Banku Polskim o 7·7%, obrotów czekowych w P.K.O. o 17·3% i izb rozrachunkowych o 20·6%.

¹⁾ Przychody i rozchody, bez wpłat i wypłat gotówkowych.

²⁾ Do września 1937 r. 6 izb rozrachunkowych, od października 1937 r. — 7.

Stan natychmiast płatnych zobowiązań Banku przedstawiał się w końcu poszczególnych miesięcy 1938 r. następująco:

(w milionach złotych)

Na koniec każdego miesiąca	Natychmiast płatne zobowiązania			
	Rachunki żyrowe kas państwowych	Pozostałe rachunki żyrowe	Różne rachunki	Razem
Grudzień 1937 r.	35·5	259·1	65·1	359·7
Styczeń 1938 r.	71·5	188·2	67·0	326·7
Luty „	58·3	183·5	65·1	306·9
Marzec „	28·1	143·2	59·1	230·4
Kwiecień „	51·7	117·0	55·5	224·2
Maj „	61·6	157·6	58·8	278·0
Czerwiec „	37·5	160·9	60·9	259·3
Lipiec „	54·2	151·9	57·4	263·5
Sierpień „	40·5	155·4	52·9	248·8
Wrzesień „	15·7	122·4	43·1	181·2
Październik „	1·3	83·3	36·8	121·4
Listopad „	9·1	146·2	40·0	195·3
Grudzień „	1·4	204·7	45·0	251·1

Łączny stan natychmiast płatnych zobowiązań ulegał w roku sprawozdawczym znacznym wahaniom utrzymując się na ogół na poziomie niższym niż w 1937 r. Zwłaszcza w okresach wycofywania wkładów zmniejszała się znacznie pozycja „pozostałych rachunków żyrowych”, z których instytucje kredytowe podejmowały swoje rezerwy. Znaczny spadek pozycji „różne rachunki”, w której figurują m. i. zagraniczne rachunki zablokowane otwarte przez Ministra Skarbu, pozostaje w związku z podjęciem na nowych zasadach obsługi zagranicznych pożyczek państwowych.

Położenie walutowe.

Dopływ złota i dewiz do Banku kształtował się mniej pomyślnie niż w roku poprzednim. W ciągu pierwszych 10 miesięcy zapas złota Banku Polskiego obniżył się o 2·4 mln. zł a zapas pieniędzy zagranicznych i dewiz o 22·7 mln. zł. Wpłynęły na to głównie dwie przyczyny. Jedną było ujemne przez pierwsze 9 miesięcy saldo bilansu handlowego, które wg danych Głównego Urzędu Statystycznego wyniosło w tym okresie 145·9 mln. zł, zaś po wyeliminowaniu krajów, z którymi obroty odbywały się w drodze rozrachunku — 124·7 mln. zł. Drugą przyczyną było podjęcie, po przejściowym zawieszeniu, transferu obsługi szeregu pożyczek zagranicznych wskutek zawarcia układów z wierzycielami. W roku sprawozdawczym wpływały jeszcze pewne kwoty z tytułu pożyczki francuskiej zaciągniętej w 1936 r., jednakże w rozmiarach mniejszych niż w roku poprzednim.

W miesiącach listopadzie i grudniu zapas złota zwiększył się o 12·7 mln. zł i wynosił w końcu roku 445·2 mln. zł (wobec 434·9 mln. zł na 31.XII.1937 r.). Wzrósł również w dwóch ostatnich miesiącach roku stan pieniędzy zagranicznych i dewiz o 4·7 mln. zł do 18·0 mln. zł (wobec 36·1 mln. zł w końcu 1937 r.). Wpłynęło na to dodatnie w ostatnim kwartale saldo bilansu handlowego oraz rozpoczęcie likwidacji mienia polskiego za granicą w wyniku rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 7 listopada w sprawie zgłoszenia i zaoferowania do skupu wierzytelności posiadanych za granicą. Rozporządzenie to nałożyło na osoby fizyczne i prawne mające siedzibę w kraju obowiązek zgłoszenia Bankowi Polskiemu do dnia 10 grudnia posiadanych za granicą wartości pieniężnych, wierzytelności i innych praw majątkowych.

Ponadto rozporządzenie zobowiązało do zaofiarowania do skupu Bankowi Polskiemu na jego żądanie posiadanych za granicą wartości.

W porównaniu z 1937 r. nastąpił dalszy wzrost obrotów rozrachunkowych z zagranicą. Szczególnemu zwiększeniu uległy obroty rozrachunkowe z Niemcami. Wpłynęły na to następujące przyczyny: przejęcie przez Niemcy dotychczasowych rozrachunków z Austrią, a ostatnio także z krajami wchodzącymi poprzednio w skład Republiki Czeskosłowackiej, zwiększona w roku sprawozdawczym emigracja robotników rolnych do Niemiec oraz wzrost obrotów towarowych polsko-niemieckich zarówno z tytułu poprzednich umów, jak i na poczet zawartego we wrześniu porozumienia o przywozie maszyn i urządzeń dla celów inwestycyjnych wzamian za dodatkowy wywóz artykułów rolnych. Zaznaczyć należy, że liczba sezonowo emigrujących do Niemiec robotników rolnych osiągnęła w 1938 r. około 55 tys. osób, których zarobki przekazane w drodze rozrachunków wyniosły przeszło 24 mln. zł.

Czynności rozrachunkowe związane z obrotem towarowym polsko-tureckim i polsko-greckim objęte zostały w roku sprawozdawczym przez Polski Instytut Rozrachunkowy. Rozrachunki z Czecho-Słowacją objęte zostaną przez Polski Instytut Rozrachunkowy w pierwszych dniach stycznia 1939 r.

W 1938 r. prowadzone były w dalszym ciągu rokowania z wierzycielami zagranicznymi w sprawie podjęcia obsługi zadłużenia publicznego w ramach możliwości transferowych. W wyniku rokowań zawarte zostały umowy, na mocy których oprocentowanie obligacji 6% pożyczki dolarowej z 1920 r., transzy dolarowej 7% pożyczki stabilizacyjnej i 8% pożyczki t. zw. dillonowskiej, które nie były skonwertowane na $4\frac{1}{2}\%$ pożyczkę wewnętrzną z 1937 r., zostało obniżone do $4\frac{1}{2}\%$. Ponadto woj. Śląskie i m. st. Warszawa zawarły umowy w sprawie obniżenia oprocentowania 7% obligacji dolarowych na $4\frac{1}{2}\%$.

Ogólna suma wierzytelności zagranicznych zablokowanych w Polsce uległa obniżeniu. Złożył się na to spadek sald rachunków zablokowanych w Banku Polskim, wobec podjęcia przez Rząd transferu obsługi szeregu pożyczek zagranicznych, oraz zmniejszenie sald na rachunkach w Polskim Instytucie Rozrachunkowym będące głównie następstwem częściowej likwidacji sum należnych wierzycielom austriackim i włoskim. Z drugiej strony zwiększył się w bankach dewizowych stan należności wierzycieli zagranicznych.

W związku z objęciem przez Polskę odzyskanych ziem wchodzących poprzednio w skład Czechosłowacji i wprowadzenia na nich waluty polskiej, wydany został w dniu 4 października zakaz sprowadzania z zagranicy pieniędzy w walucie czesko-słowackiej. Wymiana koron na złote po kursie 16 złotych za 100 koron przeprowadzona została przez Bank Polski na terenie Śląska Zaolziańskiego w dniach od 14 do 17 października. Wymiana ta dokonana została na rachunek Skarbu Państwa; wymienione bilety i monety czesko-słowackie nie są zaliczone do pozycji bilansowej pieniędzy zagranicznych i dewiz. Z dniem 18 października korona czeska przestała być prawnym środkiem płatniczym na odzyskanych ziemiach Śląska Cieszyńskiego, a dekret Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 11 października ustalił dla tych ziem kurs przeliczeniowy 16 złotych za 100 koron w odniesieniu do danin i świadczeń publicznych oraz wszelkich zobowiązań. Wprowadzenie waluty polskiej na pozostałych terenach, które wróciły do Polski, dokonane zostało w listopadzie i grudniu.

Dekretem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 listopada znowelizowany został dekret z dn. 26 kwietnia 1936 r. w sprawie obrotu pieniężnego z zagranicą oraz obrotu zagranicznymi i krajowymi środkami płatniczymi.

Notowania dolara utrzymywały się w granicach od $5\cdot26\frac{1}{8}$ do $5\cdot34\frac{1}{2}$ zł za 1 \$. Natomiast kurs funta, ulegając dosyć znacznym wahaniom, obniżył się w ciągu roku z $26\cdot37$ do $24\cdot58$ zł za 1 £.

Działalność
kredytowa
Banku.

Wykorzystanie kredytów w Banku Polskim utrzymywało się w roku sprawozdawczym, z wyjątkiem pierwszego kwartału, na poziomie znacznie wyższym niż w analogicznych miesiącach 1937 r.

Stan udzielonych kredytów oraz papierów procentowych posiadanych przez Bank przedstawiał się na koniec poszczególnych miesięcy następująco:

(w milionach złotych)

Na koniec każdego miesiąca	Portfel wekslowy	Portfel weksli zagranicznych ¹⁾	Bilety skarbowe zdyskontowa- wane	Pozyczki zabezpie- czone zastawami	Dług Skarbu Państwa	Razem kredyty	Papiery procentowe własne	Papiery funduszu zapaso- wego	Ogółem
XII. 1936	681·3	2·3	66·9	107·4	90·0	947·9	136·0	89·0	1.172·9
XII. 1937	660·9	2·3	23·3	24·3	80·0	790·8	130·2	88·8	1.009·8
I. 1938	592·4	1·9	1·1	28·7	80·0	704·1	127·9	88·7	920·7
II. "	570·0	2·5	10·4	29·5	75·0	687·4	126·4	88·7	902·5
III. "	606·0	2·3	41·3	24·0	50·0	723·6	127·4	88·7	939·7
IV. "	633·7	2·3	42·8	32·9	50·0	761·7	127·3	88·7	977·7
V. "	647·1	2·2	40·1	31·9	45·0	766·3	127·6	88·7	982·6
VI. "	679·8	1·5	28·4	33·2	45·0	787·9	127·6	88·7	1.004·2
VII. "	686·4	2·3	36·7	32·7	45·0	803·1	127·6	88·7	1.019·4
VIII. "	714·8	1·8	39·7	36·7	45·0	838·0	127·7	88·7	1.054·4
IX. "	879·0	1·2	82·5	205·5	45·0	1.213·2	128·3	88·7	1.430·2
X. "	859·6	1·0	83·5	91·0	45·0	1.080·1	127·5	88·7	1.296·3
XI. "	838·3	1·5	51·6	85·5	45·0	1.021·9	127·4	88·6	1.237·9
XII. "	830·8	2·2	81·9	112·1	45·0	1.072·0	133·8	88·5	1.294·3

Portfel wekslowy obniżył się wskutek znacznej płynności rynku w dwóch pierwszych miesiącach, po czym wzrastał i osiągnął w końcu września stan dotychczas nienotowany. Po przejściu napięcia kredytowego, wywołanego upłynnieniem się instytucyj kredytowych w związku z odpływem wkładów oraz ultimem kwartalnym, portfel wekslowy obniżył się wskutek spłacenia części redyskonta przez banki.

Instytucje kredytowe, dla których redyskonto w banku biletowym stanowi rezerwę w razie silnego napięcia na rynku — normalnie korzystające z tego kredytu w niewielkich rozmiarach — podawały w okresie odpływu wkładów bardzo duże ilości weksli do dyskonta. W związku z wyjątkowo dużymi rozmiarami operacyj w tych dniach czynności Banku znacznie się wzmogły. O wzroście tych czynności świadczy m. i. cyfra 230 tys. sztuk weksli zdyskontowanych we wrześniu 1938 r., wobec 109 tys. w analogicznym miesiącu roku poprzedniego. Materiał wekslowy podawany we wrześniu do dyskonta nie nasuwał na ogół zastrzeżeń z punktu widzenia wymagań Banku. Pozwala to stwierdzić znaczną poprawę jakości bankowych portfelów wekslowych w porównaniu ze stanem z lat 1931 i 1932.

Udzielane przez banki w sezonie jesiennym t. zw. kredyty zaliczkowe i na rejestrowy zastaw zbóż zostały wykorzystane przez rolników w większych rozmiarach niż w latach ubiegłych. Zwiększyło się również redyskonto weksli z tego tytułu i stan ich w portfelu Banku Polskiego 31. XII. 1938 r. wynosił 36·5 mln. zł, wobec 32·2 mln. zł w końcu roku poprzedniego.

¹⁾ Objęty pozycją bilansową „pieniądze zagraniczne i dewizy“.

Poza bankami wzrost wykorzystania kredytów dyskontowych wystąpił w grupie przemysłu i handlu. Zwłaszcza hutnictwo i przemysł metalowo-przetwórczy oraz handel żelazem i węglem korzystały w tym roku w szerszym zakresie z kredytów dyskontowych.

Stan portfela zdyskontowanych biletów skarbowych podlegał w ciągu roku znacznym wahaniom, osiągając najwyższy stan w końcu października.

Wykorzystanie kredytów zabezpieczonych zastawami było w pierwszej połowie roku niższe aniżeli w roku poprzedzającym. Najwyższy stan tej pozycji przypadał, podobnie jak i przy portfelu wekslowym, w końcu września wskutek zwiększonego korzystania z tej formy kredytu przez instytucje bankowe i oszczędnościowe w okresie odpływu wkładów.

Skarb Państwa spłacił w pierwszej połowie roku 35 mln. zł ze swego zadłużenia na rachunku bezprocentowego kredytu. Stan tego długu wynosił w końcu roku sprawozdawczego 45 mln. zł, wobec 80 mln. zł w końcu 1937 r.

Polska Wytwórnia Papierów Wartościowych wykazała — po uwzględnieniu amortyzacji — zysk za 1937 r. w kwocie 1·2 mln. zł. Bank otrzymał za 1937 r. dywidendę od akcji Wytwórni w wysokości $4\frac{1}{4}\%$ wobec $3\frac{3}{4}\%$ za rok poprzedni.

W 1938 r. Polska Wytwórnia Papierów Wartościowych dostarczyła druków wartościowych i biletów bankowych za ogólną kwotę 5·8 mln. zł, z czego 2·5 mln. zł przypada na dostawy dla Banku Polskiego. Sprzedaż papieru wyniosła 1·4 mln. zł.

Wytwórnia przystąpiła w 1938 r. do budowy nowej papierni celem zastąpienia starej, która musi ulec likwidacji. Nowa papiernia będzie miała zdolność produkcyjną większą niż dawna. Preliminarz inwestycji Wytwórni przewiduje wydanie w okresie dwuletnim kwoty około 10·0 mln. zł z czego 2·5 mln. zł wydała Wytwórnia w 1938 r.

*

Wartość udziału Banku w kapitale spółki z ograniczoną odpowiedzialnością „Elewatory Zbożowe w Polsce“ została w 1938 r. zmniejszona do 4·7 mln. zł wobec odpisania 0·5 mln. zł.

Spółka wykazała na 30 czerwca 1938 r. stratę, która — po uwzględnieniu amortyzacji — wyniosła za rok operacyjny 1937/38 0·3 mln. zł wobec 0·1 mln. zł w poprzednim roku gospodarczym. Przez pierwszą część okresu gospodarczego (do 1. XII. 1937 r.) elewatory pozostawały w zarządzie spółki, od tego czasu — w dzierżawie Spółki Eksploatacji Elewatorów Zbożowych w Polsce.

*

Udziały Banku Polskiego: w Banku Akceptacyjnym i w Banku Rozrachunków Międzynarodowych w Bazylei nie uległy w 1938 r. zmianom.

Bank otrzymał za 1937/38 r. dywidendę od akcji Banku Rozrachunków Międzynarodowych w niezmienionej wysokości 6%.

Dochody brutto Banku w 1938 r. wyniosły — jak wynika z rachunku zysków i strat — 47·8 mln. zł.

Z powyższej sumy przypada na: odsetki dyskontowe 33·3 mln. zł, odsetki od pożyczek zastawowych 2·2 mln. zł, odsetki od papierów procentowych własnych 6·9 mln. zł, zysk na kursie papierów procentowych własnych 1·1 mln. zł, różnice kursowe na pieniądzach zagranicznych i dewizach 1·1 mln. zł, prowizje i inne dochody 2·0 mln. zł. Z należności odpisanych na straty w latach poprzednich odzyskano 1·1 mln. zł.

Udziały
Banku.

Rachunek
zysków
i strat.

Koszty handlowe Banku wyniosły 27·3 mln. zł.

Na dotację Funduszu Emerytalnego przeznaczono 3·0 mln. zł.

Odpisy dokonane na wekslach i innych wierzytelnościach, łącznie z sumą 0·5 mln. zł odpisaną na udziale w spółce „Elewatory Zbożowe w Polsce”, wyniosły 3·7 mln. zł. Ponadto na zasilenie rezerw na straty mogące wyniknąć na udziałach przelano 1·0 mln. zł, na rezerwę na druk biletów bankowych 1·0 mln. zł, a na powiększenie rezerwy na budowę gmachów — 3·5 mln. zł. W rezultacie ogólna suma odpisów i przelewów na rezerwy za 1938 r. wynosi 9·2 mln. zł wobec 5·1 mln. zł w 1937 r.

Ogólny stan rezerw na wątpliwe należności i możliwe straty osiągnął w końcu 1938 r. 15·9 mln. zł wobec 14·0 mln. zł w końcu roku poprzedniego.

Czysty zysk za 1938 r. wyniósł 8·2 mln. zł; projektowana dywidenda — 8%.

**Zmiany
we władzach
Banku.**

W 1938 r. Bank poniósł dotkliwą stratę przez zgon ś. p. inż. Stefana Przanowskiego. Dzięki wybitnym zaletom umysłu i charakteru, głębokiej znajomości stosunków gospodarczych oraz niestrudzonej energii ś. p. Stefan Przanowski oddał Bankowi nieocenione usługi jako członek Rady od chwili założenia Banku, Przewodniczący Komisji Bilansowo-Budżetowej Rady oraz jako Prezes Zarządu Spółki „Elewatory Zbożowe w Polsce” i Wiceprezes Rady „Polskiej Wytwórni Papierów Wartościowych”.

W wyniku wyborów dokonanych na Walnym Zebraniu Akcjonariuszów dnia 18 lutego 1938 r. do Rady Banku na miejsce ś. p. Stefana Przanowskiego wybrany został p. Henryk Steinhagen, zaś ustępujący pp.: Mieczysław Chłapowski, Alfred Falter i Marian Rapacki wybrani zostali ponownie.

Do Komisji Rewizyjnej wybrani zostali przez Walne Zebranie Akcjonariuszów dnia 18 lutego 1938 r. pp.: Władysław Heinrich, Jan Kucharzewski, Antoni Olszewski, Włodzimierz Seydlitz i Leopold Skulski. Na przewodniczącego członkowie Komisji wybrali ponownie p. Leopolda Skulskiego.

PREZES BANKU POLSKIEGO

(—) *Władysław Byrka*

ZESTAWIENIA SZCZEGÓŁOWE.

1. Z Ł O T O.

Zapas złota wynosił dnia 31.12.1937 r.	zł	434,936.106 ⁵⁷
Zapas dnia 31. 12. 1938 r. wynosi	zł	445,186.168 ⁴⁰
powiększył się zatem o	zł	10,250.061 ⁸³

Wykazany zapas złota obliczony według równi
monetarnej (zł 5.924⁴⁴ za 1 kg czystego złota)
składa się:

z monet różnych krajów wartości	zł	135,195.399 ³⁴	
ze sztab wartości	„	309,990.769 ⁰⁶	zł 445,186.168 ⁴⁰

2. PIENIĄDZE I NALEŻNOŚCI ZAGRANICZNE.

Zapas pieniędzy i należności zagranicznych wynosił dnia 31. 12. 1937 r. .	zł	36,097.985 ⁵⁸
W roku sprawozdawczym kupiono dewiz za	„	615,635.096 ¹⁷
	zł	651,733.081 ⁷⁵
„ „ sprzedano dewiz za	„	632,492.767 ⁷⁵
Stan dnia 31.12.1938 r. wynosi	zł	19,240.314 ⁰⁰

3. DYSKONTO WEKSLI I BILETÓW SKARBOWYCH.

a) Dyskonto weksli i warrantów.

Portfel wynosił dnia 31. 12. 1937 r.	zł	660,900.363 ¹³
w r. 1938 zdyskontowano (w r. 1937 — 2.155 mln. zł.).	„	2,824,409.769 ⁶⁰
	zł	3,485,310.132 ⁷³
w r. 1938 wykupiono	„	2,654,525.858 ¹⁷
pozostaje dnia 31. 12. 1938 r.	zł	830,784.274 ⁵⁶

z tego w Warszawie zł 576,416.416'45
w Oddziałach „ 254,367.858'11

Najniższy stan portfelu zł 534,260.503'99 przypadł na dzień 26 stycznia, najwyższy zł 901,718.836'26 na dzień 5 października.

W końcu roku sprawozdawczego było 1.057 podawców (w końcu 1937 — 1.088), w tym banków, spółdzielni kredytowych i kas komunalnych 406, przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych — 651.

Zdyskontowano w Warszawie weksli i warrantów na zł 1.992,313.721'04
„ w Oddziałach „ „ „ 832,096.048'56

Stopa dyskontowa w roku sprawozdawczym wynosiła $4\frac{1}{2}\%$.

b) Dyskonto biletów skarbowych.

Pozostałość dnia 31. 12. 1937 r. wynosiła	zł	23,317.800'—
W roku sprawozdawczym zdyskontowano	„	491,463.700'—
	zł	514,781.500'—
zainkasowano	„	432,920.300'—
pozostaje dnia 31. 12. 1938 r.	zł	81,861.200'—

Z dyskonta weksli, warrantów i biletów skarbowych wpłynęło odsetek zł 33,330.642'99, wobec zł 26,455.043'70 w roku poprzednim.

4. POŻYCZKI ZABEZPIECZONE ZASTAWAMI.

Pozostałość dnia 31. 12. 1937 r.	zł	24,329.059'44
w roku 1938 udzielono pożyczek: w Warszawie	zł	608,500.478'11
„ w Oddziałach	„	44,109.513'16
	zł	652,609.991'27
	zł	676,939.050'71
spłacono: w Warszawie	zł	522,147.761'09
„ w Oddziałach	„	42,689.987'57
	zł	564,837.748'66
pozostałość dnia 31. 12. 1938 r.	zł	112,101.302'05
z tego w Warszawie	zł	96,466.296'96
„ w Oddziałach	„	15,635.005'09

Na kwotę pozostałości składają się:

pożyczki terminowe pod zastaw papierów wartościowych	zł	100,933.337'86
otwarty kredyt zabezpieczony:		
papierami wartościowymi	zł	9,370.921'96
weksłami	„	1,797.042'23
razem	zł	11,167.964'19
	zł	112,101.302'05

Odsetek od pożyczek pobrano zł 2,219.760'08 wobec zł 2,324.885'94 w roku poprzednim.

W myśl uchwały Rady Banku z 10 stycznia 1929 r. Bank uiścił w roku 1938 bez żądania zwrotu od dłużników zł 26.989'38 tytułem opłat stemplowych od pożyczek terminowych.

Stopa od pożyczek zastawowych w roku sprawozdawczym wynosiła $5\frac{1}{2}\%$.

5. PAPIERY PROCENTOWE WŁASNE.

Pozostałość dnia 31. 12. 1937 r.	zł	130,199.938·16	
po odliczeniu wartości bieżącego kuponu	„	1,465.134·85	zł 128,734.803·31
w roku 1938 skupiono za	„		18,699.501·09
„ „ „ sprzedano za	„		zł 147,434.304·40
	„		16,106.264·53
zysk na kursie uzyskany ze sprzedaży papierów	„		zł 131,328.039·87
	„		1,127.277·35
po doliczeniu wartości kuponu bieżącego.	„		zł 132,455.317·22
pozostałość bilansowa dnia 31. 12. 1938 r. wynosi	zł		1,329.945·14
			zł 133,785.262·36

Dochód z oprocentowania papierów wyniósł w r. 1938 zł 6,932.772·34 wobec zł 7,415.680·52 w roku poprzednim.

Papiery wykazane są w załączniku Nr. 1.

6. NIERUCHOMOŚCI.

Bank Polski posiada 68 placów, które stanowią oddzielne jednostki hipoteczne. Na 65 placach znajduje się 50 gmachów bankowych oraz 26 domów mieszkalnych, z których 11 na wspólnych placach. Obecnie wznoszony jest gmach Oddziału w Mławie, do którego w roku 1939 przeniesiony będzie Oddział z Lidzbarka.

Wartość bilansowa powyższych nieruchomości wynosi
zł 20,000.000—

W budynkach bankowych mieści się 50 lokali biurowych i 806 lokali mieszkalnych.

W roku sprawozdawczym wykończono gmach w Chojnicach i przekazano Funduszowi Emerytalnemu 1 plac w Warszawie.—

7. OBRÓT ŻYROWY.

Pozostałość bilansowa dnia 31. 12. 1937 r.	zł	294,632.265·67	
przekazy w drodze	„	7,763.928·12	
pozostałość na rachunkach żyrowych dnia 31. 12. 1937 r.	zł	286,868.337·55	
w ciągu roku r-ki żyrowe uznano:			
za wpłaty gotówką na	zł	4.561,964.495·92	
z tytułu różnych rozrachunków z Bankiem . . . „	„	6.885,443.270·02	
za przelewy na miejscu „	„	4.377,607.834·19	
za przekazy z Oddziałów „	„	9.031,297.613·11	„ 24.856,313.213·24
			zł 25.143,181.550·79

w ciągu roku r-ki żyrowe obciążono:

za wypłaty gotówką na	zł	5.238,168.768·33	
z tytułu różnych rozrachunków z Bankiem . . . „	„	6.297,766.570·81	
za przelewy na miejscu „	„	4.377,607.834·19	
za przekazy na Oddziały „	„	9.034,245.783·83	„ 24.947,788.957·16
pozostałość na rachunkach żyrowych dnia 31. 12. 1938 r.	zł	195,392.593·63	
przekazy w drodze	„	10,712.098·84	
pozostałość bilansowa dnia 31. 12. 1938 r.	zł	206,104.692·47	

w tym na rachunkach: kas państwowych 1.369 tys. zł, P. K. O. i banków państwowych 131.543 tys. zł.

W końcu roku było rachunków żyrowych w Warszawie 463, w Oddziałach 2.659, razem 3.122, wobec 3.343 przed rokiem.

W porównaniu z obrotami zeszłorocznymi wpływy na rachunkach żyrowych zwiększyły się o 8·02% a wypłaty o 8·69%.

Obroty przekazowe Banku z Pocztową Kasą Oszczędności prowadzone są na specjalnych rachunkach, na których pozostałość dnia 31. 12. 1937 r.

na dobro Banku wynosiła	zł	604.801·05
w ciągu 1938 r. rachunki obciążono	„	1.013,008.598·32
„ „ „ „ „ „ uznano	„	1.013,028.953·53
pozostała na dobro Banku dnia 31. 12. 1938 r. suma	zł	584.445·84

ma pokrycie w pozostałości na rachunku żyrowym P. K. O.

8. IZBY ROZRACHUNKOWE.

Obroty 7 izb rozrachunkowych istniejących przy Banku wynosiły (w tysiącach sztuk dowodów i w milionach złotych):

	Warszawa		Gdynia		Katowice		Kraków		Lwów		Łódź		Poznań		RAZEM	
	dow.	zł	dow.	zł	dow.	zł	dow.	zł	dow.	zł	dow.	zł	dow.	zł	dow.	zł
w styczniu	30·3	708·5	1·3	9·8	6·2	75·2	4·5	16·4	4·7	31·1	8·8	21·5	6·3	55·3	62·1	917·8
„ lutym	28·2	747·5	1·3	9·4	5·9	66·8	4·0	14·3	4·8	28·5	6·8	22·1	6·3	52·9	57·3	941·5
„ marcu	32·6	833·1	1·5	14·4	6·7	74·4	4·8	15·9	5·2	41·1	4·2	33·3	6·8	80·8	61·8	1.093·0
„ kwietniu	30·5	754·9	1·4	14·2	6·3	80·3	4·1	14·6	4·5	34·2	3·6	23·2	6·5	51·2	56·9	972·6
„ maju	31·7	849·3	1·2	11·1	7·1	78·7	4·1	14·5	5·3	33·4	9·6	24·8	15·5	59·0	74·5	1.070·8
„ czerwcu	29·4	815·2	1·2	10·2	5·9	75·8	4·1	14·1	4·7	31·3	4·7	27·7	5·0	73·2	55·0	1.047·5
„ lipcu	30·4	849·1	1·4	13·4	6·6	87·5	4·1	17·5	4·4	34·4	6·6	26·0	5·1	56·0	58·6	1.083·9
„ sierpniu	28·8	861·2	1·4	14·2	6·8	73·8	3·9	17·4	4·1	32·7	6·5	28·3	5·4	64·3	56·9	1.091·9
„ wrześniu	29·1	999·4	1·4	17·5	6·5	68·9	3·8	17·2	5·0	49·2	5·9	34·6	5·8	67·7	57·5	1.254·5
„ październiku	38·0	1.035·1	1·6	20·1	6·7	74·4	4·4	16·3	5·4	41·7	5·2	30·0	6·4	64·0	67·7	1.281·6
„ listopadzie	33·8	949·3	1·7	13·6	6·4	64·6	4·5	16·2	6·1	33·7	4·1	27·2	7·2	64·0	63·8	1.168·6
„ grudniu	33·1	979·4	2·2	20·5	6·7	67·6	4·7	18·0	6·7	35·2	3·9	28·2	8·6	90·0	65·9	1.238·9
w 1938 r. razem	375·9	10.382·0	17·6	168·4	77·8	888·0	51·0	192·4	60·9	426·5	69·9	326·9	84·9	778·4	738·0	13.162·6
w 1937 r. razem	343·0	8.686·6	3·4	31·3	68·8	805·4	55·3	185·7	45·1	266·3	73·4	284·6	66·2	654·0	655·2	10.913·9
Skompensowano																
w r. 1938 (w %)	70·73		50·03		56·20		49·96		55·16		34·67		58·97		67·08	

9. OBIEG I POKRYCIE BILETÓW BANKOWYCH.

Biletów Banku Polskiego w obiegu było w dniu 31 grudnia 1938 r.:

338.778 odcinków po zł 500	zł	169,389.000
5,888.888 „ „ „ 100	„	588,888.800
5,941.015 „ „ „ 50	„	297,050.750
17,542.475 „ „ „ 20	„	350,849.500
razem	zł	1.406,178.050

Obieg biletów bankowych w ciągu roku jest podany w załącznikach Nr 2 i Nr 3.

Najwięcej biletów bankowych w obiegu było dnia 30 września, a mianowicie 1.547·5 mln. zł, najmniej zaś dnia 20 stycznia — 963·3 mln. zł.

a) Pokrycie kruszcowe (art. 51 statutu).

Obieg biletów bankowych	zł	1.406,178.050—
Natychmiast płatne zobowiązania	zł	251,142.588·20
Mniej potrącenie według art. 51 statutu	„	100,000.000— „ 151,142.588·20
		<u>razem . . zł 1.557,320.638·20</u>
Złoto	zł	<u>445,186.168·40</u>
Stosunek procentowy pokrycia złotem		28·59%

b) Pokrycie bankowe (art. 53 statutu).

Obieg biletów bankowych	zł	1.406,178.050—
z których 28·59% jest pokryte kruszczem	„	402,026.304·50
na pokrycie pozostałych	zł	1.004,151.745·50
składają się:		
a) pieniądze zagraniczne i dewizy	zł	19,240.314—
b) weksle krajowe	„	830,784.274·56
c) bilety skarbowe zdyskontowane	„	81,861.200—
d) polskie monety srebrne i bilon	„	27,953.323·98
e) pożyczki zabezpieczone zastawami	„	112,101.302·05
f) papiery procentowe własne	„	133,785.262·36
g) zobowiązania Skarbu Państwa	„	45,000.000— „ 1.250,725.676·95
nadwyżka pokrycia bankowego	zł	<u>246,573.931·45</u>

10. KAPITAŁ ZAKŁADOWY.

Kapitał zakładowy wynosi zł 100,000.000— i składa się z 1,000.000 akcji po 100 zł.

W okresie sprawozdawczym wymieniono zgodnie z art. 5 statutu Banku 683 akcje pierwotnego wzoru na akcje nowego wzoru. Łącznie z wymianą dokonaną w latach poprzednich wydano ogółem 995.288 akcji nowego wzoru.

Dnia 31 grudnia 1938 r. było zapisanych w księdze akcjonariuszów:

412 akcjonariuszów posiadających po	25 akcji ogółem	10.300 sztuk
223 „ „ od 50 do 100 „ „		16.325 „
151 „ „ „ 125 „ 500 „ „		41.750 „
29 „ „ „ 525 „ 1.000 „ „		22.575 „
66 „ „ powyżej 1.000 „ „		369.300 „
<u>881</u>		<u>460.250 sztuk</u>

tj. o 1.850 mniej niż w roku poprzednim.

Poza tym było w obiegu: akcji na okaziciela 535.038 „

tj. o 2.533 więcej niż w roku poprzednim,

akcji dawnego typu, pozostałych do wymiany 4.712 „

razem . . 1,000.000 sztuk

Na imię zagranicznych posiadaczy było zapisanych w księdze akcjonariuszów w dniu 31. 12. 1938 r. 2.250 akcji.

Do końca 1938 r. nie przedstawiono do opłaty kuponów dywidendowych z lat poprzednich na sumę zł 625.107—.

11. FUNDUSZ ZAPASOWY.

W roku sprawozdawczym fundusz zapasowy — zł 89.000.000— nie uległ zmianie i jest ulokowany w papierach wykazanych w załączniku Nr. 1.

Wartość książkowa papierów funduszu zapasowego wynosi zł 88.540.778'48.

Dochód z papierów w wysokości zł 4.142.129'68 został przelany na częściowe pokrycie strat z tytułu różnicy kursowej na papierach funduszu zapasowego.

12. FUNDUSZE EMERYTALNY I ZWROTNY.

a) Fundusz emerytalny.

Pozostałość dnia 31. 12. 1937 r. wynosiła	zł	51,446.262'23
W roku 1938 wpłynęły następujące sumy:		
miesięczne wpłaty Banku	zł	1,208.615'95
„ „ pracowników		
„ „ i emerytów „		730.377'51
wpłaty za lata zaliczone do emerytury „		66.319'30
dochód z papierów funduszu emerytalnego „		3,250.654'60
„ z nieruchomości:		
z r. 1937 zal. czynsz zł		44.723'48
z r. 1938 wpływ bież. „		416.485'45
„ z innych lokat	zł	17.079'44
		5,734.255'73
w tym okresie:		
wypłacono emerytur i in. świadczeń .	zł	3,537.908'50
odpisano z dochodów nieruchomości Funduszu Emerytalnego:		
na kapitał amortyzacyjny i renowacyjny 1937 roku	„	158.130'19
na kapitał amortyzacyjny i renowacyjny 1938 roku	zł	166.274'13
		3,862.312'82
nadwyżka wpływów	„	1,871.942'91
stan funduszu emerytalnego dnia 31. 12. 1938 r.	zł	53,318.205'14
Stan funduszu wynosi	zł	53,318.205'14
kapitał amortyzacyjny nieruchomości lokaty	„	172.613'34
kapitał renowacyjny nieruchomości lokaty	„	151.790'98
pozostałość bilansowa funduszu dnia 31. 12. 1938 r.	zł	53,642.609'46
jest ulokowana:		
w papierach, których wartość książkowa wynosi	zł	44,826.721'47
w nieruchomościach o wartości książkowej	„	8,200.812'62
w niezainkasowanych czynszach, zaliczonych do dochodu 1938 r.	„	43.352'—
w oprocentowanych pożyczkach zabezpieczonych hipotecznie, udzielonych pracownikom na cele budowlane	„	257.557'09
	zł	53,328.443'18

W końcu roku 1938 z Funduszu Emerytalnego korzystało emerytów 564, wdów 125, sierot 75 (w końcu roku 1937 było emerytów 562, wdów 111, sierot 60).

b) Fundusz zwrotny.

Pozostałość dnia 31. 12. 1937 r. wynosiła zł 5,914.523'37

W roku 1938 wpłynęły następujące sumy:

wpłaty Banku i pracowników zł 508.474'02
 dochód z papierów funduszu i inne. „ 432.480'28 „ 940.954'30

zł 6,855.477'67

W roku 1938 wypłacono. „ 912.504'32

pozostałość dnia 31. 12. 1938 r. zł 5,942.973'35

jest ulokowana:

w papierach, których wartość książkowa wynosi zł 5,680.682'60
 w oprocentowanych pożyczkach udzielonych pracownikom „ 88.565'—

zł 5,769.247'60

13. ŚWIADCZENIA DLA SKARBU PAŃSTWA.

Obrót monetami dostarczonymi przez Mennicę Państwową i puszczanymi przez Bank do obiegu przedstawia się w roku sprawozdawczym następująco:

M O N E T Y po	Obieg monet dn. 31. 12. 1937 r.	W okresie sprawozdawczym		Obieg monet dn. 31. 12. 1938 r.	Ilość monet znajdujących się	
		Przyjęto z Mennicy Państw.	Zwrócono do Mennicy		w kasach Banku	poza Bankiem
		w s z t u k a c h				
zł 10 sr.	17,458.500	234.800	9.300	17,684.000	377.455	17,306.545
„ 5 „ II Em.. . . .	26,313.000	289.400	15.400	25,587.000	1,143.055	25,443.945
„ 2 „ II Em.. . . .	36,975.000	1,068.000	23.000	38,020.000	3,049.948	34,970.052
„ 1 ntkl.	28,030.000	2,000.000	15.000	30,015.000	2,920.821	27,094.179
gr 50 „	57,396.000	12,800.000	31.000	70,165.000	14,007.636	56,157.364
„ 20 „	58,345.000	10,000.000	40.000	68,305.000	7,787.892	60,517.108
„ 10 „	99,590.000	—	90.000	99,500.000	1,760.804	97,739.196
„ 5 brąz.	128,200.000	17,300.000	—	145,500.000	8,620.652	136,879.348
„ 2 „	185,665.000	20,535.000	—	206,200.000	9,700.095	196,499.905
„ 1 „	205,270.000	20,530.000	—	225,800.000	8,027.068	217,772.932
Razem sztuk	843,242.500	84,757.200	223.700	927,776.000	57,395.426	870,380.574
na kwotę zł	470,632.000	17,812.000	263.500	488,180.500	27,953.323'98	460,227.176'02
						zł 488,180.500'—

W porównaniu z rokiem 1937 obieg monet srebrnych i bilonu zwiększył się w końcu okresu sprawozdawczego o 17'5 mln. zł.

Najwięcej monet w obiegu znajdowało się dnia 31 października, a mianowicie 472'2 mln. zł, najmniej zaś dnia 20 stycznia — 401'6 mln. zł.

Na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 października 1927 r. oraz w myśl porozumienia Ministra Skarbu z Bankiem Polskim emisja monet srebrnych, niklowych i brązowych została podwyższona w październiku roku sprawozdawczego o 19 milionów złotych do sumy zł 490 milionów.

W roku 1938 wynosiły obroty:

na rachunkach żyrowych Ministerstwa Skarbu (Centralna Księgowość) . . .	zł	4.823.6 mln.
„ „ „ „ izb, urzędów skarbowych i Śląskiego Urzędu		
Wojewódzkiego	„	2.294.0 „
razem	zł	7.117.6 mln.

Na rachunek Skarbu Państwa Bank:

wypłacił wylosowanych premii do obligacji pożyczek państwowych . . .	zł	10,520.948.40
„ „ „ „ obligacji pożyczek państwowych	„	3,579.240.92
„ kuponów od różnych papierów państwowych	„	34,619.615.01
„ za skupione obligacje dolarowe	„	869.490.—
sprzedał biletów skarbowych nominalnej wartości	„	652,201.600.—
wykupił „ „ „ „	„	596,082.700.—

Za pośrednictwem Banku była przeprowadzana w dalszym ciągu konwersja państwowych pożyczek emitowanych za granicą na obligacje 4 $\frac{1}{2}$ % Wewnętrznej Pożyczki Państwowej 1937 r. W roku sprawozdawczym wydano obligacji wymienionej pożyczki nominalnej wartości zł 39,579.985.— co łącznie z wydanymi w roku 1937 stanowi kwotę zł 234,574.015.—

Konwersja została zakończona 31 maja 1938 r.

Kuponów od państwowych pożyczek dolarowych wymieniono na 3% bony Skarbu Państwa nom. wart. zł 750.053.65.

W końcu roku sprawozdawczego Bank rozpoczął wymianę państwowych pożyczek emitowanych za granicą na skonwertowane obligacje o niezmienionej walucie, oprocentowane w wysokości 4 $\frac{1}{2}$ %.

Do konwersji przyjęto:

obligacji 6% pożyczki dolarowej nom. wart.	\$	87.250.—
„ 7% „ „ stabilizacyjnej nom. wart.	„	162.700.—
„ 7% „ „ transzy funt. nom. wart.	£	5.600.—

Bank administruje następującymi depozytami Skarbu Państwa:

Depozytem Funduszu Rezerwowego Ministerstwa Skarbu . . . nom. wart.	zł	4,526.271.22
„ „ „ „ Budowlanego Min. Skarbu „ „ „	„	10,465.924.—
„ 6 $\frac{1}{2}$ % Państwowej Pożyczki Zapalczanej	„	1,010.540.—
„ Państwowego Funduszu Kredytowego (w likwid.)	„	14,047.500.—

Dług Skarbu Państwa na rachunku bezprocentowego kredytu (art. 53 statutu) obniżył się w roku sprawozdawczym z 80 do 45 mln. zł.

14. DEPOZYTY.

Dnia 31. 12. 1938 r. znajdowało się depozytów:

a) na przechowaniu: w Warszawie	193 depozytów na	zł	29,314.960 ⁵⁵
w Oddziałach	581 " " "		23,331.466 ⁷⁴
	<u>774 depozytów na</u>	<u>zł</u>	<u>52,646.427²⁹</u>
b) z administracją w Warszawie	250 depozytów na	zł	218,350.064 ⁹⁵

Prowizji za przechowanie i administrację depozytów pobrano zł 43.771⁵⁹, wobec zł 42.368⁰³ w roku poprzednim.

15. KOMISOWE INKASO.

W r. 1938 przyjęto dokumentów do inkasa w Warszawie na	zł	26,446.018 ⁴³
w Oddziałach " " "		35,184.788 ⁸⁰
	<u>razem na</u>	<u>zł 61,630.807²³</u>

Do wypłaty 31 grudnia 1938 r. pozostało zł 657.770⁷⁷

Prowizji z tytułu inkasa pobrano zł 142.817⁴¹ wobec zł 159.443⁰¹ w roku poprzednim.

16. KOSZTY HANDLOWE.

Wydatki Banku w 1938 r. wynosiły razem 273 mln zł., a mianowicie:

a) wydatki osobowe:

wynagrodzenie Prezesa, członków Rady, Komisarza, Zast. Komisarza oraz członków Komisji Rewi- zyjnej	zł	289.698 [—]	
wynagrodzenie Dyrekcji	"	326.700 [—]	
" pracowników	"	16,452.594 ⁰⁷	
wpłaty do funduszków emerytalnego i zwrotnego	"	1,446.544 ⁹⁹	
ubezpieczenia społeczne	"	164.651 ²⁶	
wpłaty do funduszu pracy	"	166.896 ⁰⁹	
opłaty szkolne	"	184.094 ⁴¹	
wyjazdy służbowe	"	372.602 ³⁴	
pomoc lecznicza.	"	758.207 ⁵⁴	
odprawy i zapomogi.	"	458.477 ⁸¹	zł 20,620.466 ⁵¹

b) wydatki rzeczowe:

materiały piśmienne	zł	47.842 ¹⁹	
druki i roboty introligatorskie	"	231 ⁸⁰¹ 04	
ogłoszenia, gazety i książki.	"	81.271 ³¹	
poczta, telegraf, transporty pieniężne i inne przesyłki	"	651.544 ⁵⁹	
samochody	"	117.564 ²⁰	
ruchomości: kupno i konserwacja	"	207.784 ⁵⁷	
ubrania woźnych	"	47.900 ⁰⁹	
różne wydatki rzeczowe	"	64.259 [—]	
	<u>zł</u>	<u>1,449.966⁹⁹</u>	
druk biletów bankowych	"	2,494.600 ²⁵	
subwencje na cele gospodarcze i społeczne	"	1,155.050 ¹⁶	" 5,099.617 ⁴⁰
	<u>zł</u>	<u>25,720.083⁹¹</u>	

z przeniesienia . . . zł 25,720.083'91

c) administracja gmachów bankowych:

podatki od nieruchomości	zł	130.704'30	
ubezpieczenie nieruchomości od ognia	"	10.405'12	
opłat	"	249.179'20	
oświetlenie	"	158.248'62	
prąd do motorów i wind.	"	28.636'27	
odnowienie gmachów i przeróbki lokali	"	967.383'75	
instalacje alarmowe	"	30.198'76	
opłata za wodę i kanalizację	"	115.595'84	
utrzymanie porządków: wynagrodzenie służby pomocniczej i kupno materiałów	"	282.718'24	
różne wydatki administracyjne	"	7.361'27	
	zł	1,980.431'37	
mniej czynsze z lokali w budynkach Banku	zł	438.745'93	
po potrąceniu kosztów wynajęcia lokali na potrzeby Banku	"	87.861'64	"
		350.884'29	"
			1,629.547'08
		razem	zł 27,349.630'99

Zatwierdzony przez Radę Banku budżet na rok 1939 przewiduje wydatki osobowe w wysokości zł 19,485.000.—, wydatki rzeczowe — zł 5,208.000.—, wydatki na administrację gmachów i lokale wynajęte na potrzeby Banku — zł 1,547.000.— oraz rezerwę na wydatki nieprzewidziane — zł 100.000.—.

Ilość pracowników wynosi 1.640 (**załącznik Nr. 4**).

W dniu 31. 12. 1938 r. z pomocy lekarskiej korzystało 6.176 osób (pracowników i emerytów oraz członków ich rodzin).

17. ODDZIAŁY.

W końcu roku sprawozdawczego Bank posiadał oprócz Oddziału Głównego w Warszawie 49 Oddziałów i 250 placówek inkasowych. Spis Oddziałów i placówek inkasowych zamieszczony jest w **załączniku Nr. 5**.

SPRAWOZDANIE

Komisji Rewizyjnej Banku Polskiego za rok 1938.

Komisja Rewizyjna wykonała w roku 1938 prace następujące:

1. dnia 17 marca sprawdzono depozyty w Oddziale Głównym;
2. „ 8 kwietnia dokonano rewizji rachunków „Wierzytelności w procesie” i „Wierzytelności w likwidacji” w Oddziale Głównym;
3. „ 9 „ sprawdzono banknoty w Skarbcu Emisyjnym;
4. „ 11 i 13 maja dokonano rewizji Oddziału Banku we Lwowie;
5. „ 12 „ „ „ „ w Drohobyczu;
6. „ 14 „ „ „ „ w Przemyślu;
7. „ 13 czerwca „ „ „ „ w Lublinie;
8. „ 14 „ „ „ „ w Zamościu;
9. „ 10 i 12 października sprawdzono kredyty dyskontowe w Oddziale Głównym;
10. „ 24 „ dokonano rewizji Oddziału Banku w Tomaszowie Maz.;
11. „ 16 i 17 listopada „ „ „ „ „ Łodzi;
12. „ 28 listopada i 12 grudnia sprawdzono stan i lokatę Funduszu Emerytalnego;
13. „ 15 grudnia „ złoto w Skarbcu Emisyjnym;
14. „ 10, 11, 12 i 13 stycznia 1939 r. „ roczne sprawozdanie rachunkowe Banku z księgami i aneksami.

Bilans Banku Polskiego sporządzony po dzień 31 grudnia 1938 r. zamyka się po obu stronach sumą zł 1.999,368.055'98.

Komisja Rewizyjna sprawdziła wszystkie poszczególne pozycje tego bilansu z odpowiednimi rachunkami Księgi Głównej, ksiąg szczegółowych oraz zestawień rachunkowych i stwierdziła zgodność zapisów.

Rachunek Strat i Zysków za rok 1938 wykazuje po obu stronach sumę zł 47,766.360'58. Czysty zysk za rok 1938 wynosi zł 8,165.914'45, a łącznie z pozostałością z roku 1937 zł 8,206.060'36.

Sprawdzono wszystkie pozycje rachunku Strat i Zysków z księgami i stwierdzono, że liczby podane w sprawozdaniu odpowiadają zapisom w księgach.

Projektowany przez Radę Banku podział zysku odpowiada wymaganiom art. 75 statutu Banku.

Wobec powyższego Komisja Rewizyjna proponuje, aby Walne Zebranie Akcjonariuszów Banku Polskiego zechciało — zgodnie z wnioskiem Rady — zatwierdzić bilans Banku wraz z rachunkiem Strat i Zysków za rok 1938.

Warszawa, dnia 21 stycznia 1939 r.

KOMISJA REWIZYJNA:

- (—) *Leopold Skulski — przewodniczący*
- (—) *Władysław Heinrich*
- (—) *Jan Kucharzewski*
- (—) *Antoni Olszewski*
- (—) *Włodzimierz Seydlitz*

BILANS
BANKU POLSKIEGO

DNIA 31 GRUDNIA 1938 R.

ORAZ RACHUNEK ZYSKÓW i STRAT
ZA ROK 1938.

STRATY

Rachunek zysków i strat

	zł	gr	zł	gr
KOSZTY HANDLOWE (zest. 16)			27,349.630	99
DOTACJA FUNDUSZU EMERYTALNEGO			3,000.000	—
ODPISY i REZERWY:				
Odpisy z weksli, kosztów sądowych i inn. wierzytel. .	3,210.669	23		
„ z udziałów	500.000	—		
Rezerwa na straty na udziałach	1,000.000	—		
„ „ druk biletów bankowych	1,000.000	—		
„ „ budowę gmachów	3,500.000	—	9,210.669	23
CZYSTY ZYSK:				
pozostałość z r. 1937	40.145	91		
zysk za rok 1938	8,165.914	45	8,206.060	36
			47,766.360	58

PREZES BANKU POLSKIEGO

(—) *Władysław Byrka*

Banku Polskiego za rok 1938

ZYSKI

	zł	gr	zł	gr
ODSETKI: a) dyskontowe	33,330.642	99		
b) od pożyczek zastawowych	2,219.760	08		
c) od papierów procentowych własnych	6,932.772	34	42,483.175	41
ZYSK NA KURSIE PAPIERÓW PROCENTOWYCH WŁASNYCH			1,127.277	35
RÓŻNICE KURSOWE NA PIENIĄDZACH ZAGRANICZNYCH i DEWIZACH			1,103.136	42
PROWIZJE i INNE DOCHODY			1,954.663	95
ODZYSKANE NALEŻNOŚCI WĄTPLIWE			1,057.961	54
POZOSTAŁOŚĆ ZYSKU z r. 1937			40.145	91
			47,766.360	58

DYREKCJA BANKU:

Naczelnny Dyrektor (—) *Dr Leon Barański*Dyrektor (—) *Dr Jerzy Nowak*„ (—) *Dr Zygmunt Karpiński*„ (—) *Dr Franciszek Czernichowski*„ (—) *Bolesław Oczechowski*

AKTYWA

Bilans ostateczny Banku Polskiego

	zł	gr	zł	gr
ZŁOTO (zest. 1)			445,186.168	40
PIENIĄDZE ZAGRANICZNE i DEWIZY (zest. 2)			19,240.314	—
POLSKIE MONETY SREBRNE i BILON			27,953.323	98
PORTFEL WEKSLOWY (zest. 3)			830,784.274	56
BILETY SKARBOWE ZDYSKONTOWANE (zest. 3)			81,861.200	—
POŻYCZKI ZABEZPIECZONE ZASTAWAMI (zest. 4)			112,101.302	05
PAPIERY PROCENTOWE WŁASNE (zest. 5)			133,785.262	36
PAPIERY FUNDUSZU ZAPASOWEGO (zest. 11, załącz. Nr 1)			88,540.778	48
LOKATA FUNDUSZÓW EMERYTALNEGO i ZWROTNEGO (z. 12, z. Nr 1)			59,097.690	78
DŁUG SKARBU PAŃSTWA (zest. 13)			45,000.000	—
NIERUCHOMOŚCI (zest. 6)			20,000.000	—
UDZIAŁY: w Polskiej Wytwórni Papierów Wartościowych	15,500.000	—		
w Spółce „Elewatory Zbożowe w Polsce“	4,700.000	—		
w Banku Akceptacyjnym	4,800.000	—	25,000.000	—
UDZIAŁ W BANKU ROZRACHUNKÓW MIĘDZYNARODOWYCH.			4,300.000	—
RÓŻNE RACHUNKI			106,517.741	37
			1.999,368.055	98

PREZES BANKU POLSKIEGO

(—) Władysław Byrka

dnia 31 grudnia 1938 r.

PASYWA

	zł	gr	zł	gr
KAPITAŁ ZAKŁADOWY (zest. 10)			100,000.000	—
FUNDUSZ ZAPASOWY (zest. 11)			89,000.000	—
OBIEG BILETÓW BANKOWYCH (zest. 9, załączn. NrNr 2 i 3)			1.406,178.050	—
NATYCHMIAST PŁATNE ZOBOWIĄZANIA:				
a) rachunki żyrowe kas państwowych (zest. 7)	1,369.276	59		
b) pozostałe rachunki żyrowe (zest. 7)	204,735.415	88		
c) różne rachunki.	45,037.895	73	251,142.588	20
FUNDUSZE EMERYTALNY I ZWROTNY (zest. 12)			59,585.582	81
RÓŻNE RACHUNKI.			80,166.870	96
ODSETKI DOTYCZĄCE 1939 r.			5,088.903	65
CZYSTY ZYSK:				
pozostałość z r. 1937	40.145	91		
zysk za rok 1938	8,165.914	45	8,206'060	36
			1.999,368.055	98

PODZIAŁ ZYSKU zgodnie z art. 75 statutu:

na dywidendę 8%	zł	8,000.000	—
dla Skarbu Państwa	„	82.957'23	
do przeniesienia na rok 1939: pozostałość z r. 1937	zł	40.145'91	
„ „ 1938	„	82.957'22	123.103'13
Razem j. w.	zł	8,206.060'36	

DYREKCJA BANKU:

Naczelny Dyrektor (—) *Dr Leon Barański*
Dyrektor (—) *Dr Jerzy Nowak*
„ (—) *Dr Zygmunt Karpiński*
„ (—) *Dr Franciszek Czernichowski*
„ (—) *Bolesław Oczechowski*

Papiery należące do Banku Polskiego i funduszu zwrotnego
dnia 31 grudnia 1938 r. według nominalnych wartości.

NAZWA PAPIERU	Waluta	Papiery należące do Banku Polskiego				Papiery funduszu zwrotnego
		Fundusz zapasowy	Papiery procentowe własne	Fundusz emerytalny	R a z e m	
Akcje Banku Polskiego	zł	—	—	5,273.300	5,273.300	737.800
4% l. z. Akc. B-ku Hipot. we L-wie .	„	—	224.900	—	224.900	—
4½% wewn. pożyczka państw. 1937 r.	„	9,268.600	1,902.150	7,059.000	18,229.750	656.900
4½% l. z. Tow. Kred. Ziemsk. w W-wie	„	14,415.492	54,630.772	6,720.000	75,766.264	810.400
4½% l. z. Willeńsk. B-ku Ziemskiego.	„	1,088.370	9,160.800	208.440	10,457.610	61.560
4½% l. z. Tow. Kred. Ziem. we L-wie	„	410.940	14,282.180	75.180	14,768.300	23.220
4½% l. z. Pozn. Ziemstwa Kredyt. .	„	—	13,237.860	978.000	14,215.860	204.600
4½% oblig. B-ku Akcept. Sp. Akc. ser. I	„	23,100.000	8,900.000	—	32,000.000	—
4½% l. z. Akc. B-ku Hipot. we L-wie	„	—	1,711.700	—	1,711.700	—
5% państw. poż. konwers. z 1924 r.	„	—	8,811.927	8,905.600	17,717.527	1,116.000
5% konwers. poż. kolej. z 1926 r. . .	„	784.560	31.530	347.400	1,163.490	102.600
5% oblig. Polskiego B-ku Kom. em. II	„	—	700.000	—	700.000	—
5% l. z. Akc. B-ku Hipot. we Lwowie	„	—	322.000	—	322.000	—
5% l. z. Tow. Kred. m. Warszawy .	„	2,380.000	16.500	3,025.700	5,422.200	891.800
5% l. z. Tow. Kred. m. Częstochowy	„	—	—	76.400	76.400	22.600
5% l. z. Tow. Kred. m. Kalisza . .	„	854.600	—	—	854.600	—
5% l. z. Tow. Kred. m. Lublina . .	„	311.700	—	417.500	729.200	123.400
5% l. z. Tow. Kred. m. Łodzi . . .	„	1,741.400	—	651.500	2,392.900	192.700
5% l. z. Tow. Kred. m. Piotrkowa . .	„	316.250	—	233.500	549.750	68.250
5% l. z. Tow. Kred. m. Radomia. . .	„	248.500	—	276.300	524.800	81.100
5% l. z. Tow. Kred. m. Siedlec . .	„	356.100	—	—	356.100	—
5% l. z. Akc. B-ku Hipot. we L-wie	„	604.800	—	—	604.800	—
Bilety skarbowe	„	—	—	2,750.000	2,750.000	890.000
3% premiowa poż. inwest. emis. I	zł w zł.	1,734.300	1,034.300	—	2,768.600	—
3% premiowa poż. Inwest. emis. II	„	1,734.300	1,774.000	—	3,508.300	—
4% pożyczka konsolidacyjna . . .	„	10,830.000	606.250	727.450	12,163.700	—
4½% l. z. Pozn. Ziemstwa Kredyt. .	„	—	—	365.478·10	365.478·10	—
4½% l. z. Państw. B-ku Rolnego . .	„	5,373.100	—	—	5,373.100	—
4½% obi. melior. Państw. B-ku Roln.	„	1,995.500	—	—	1,995.500	—
4½% l. z. B-ku Gosp. Kraj. em. I z 1924 r.	„	3,416.780	—	—	3,416.780	—
4½% obligacje m. Poznania z 1926 r.	„	131.580	—	—	131.580	—
4½% obligacje m. Poznania z 1927 r.	„	500.000	—	308.800	808.800	91.200
5% l. z. Zach. Pol. T. K. M. w Poznaniu	„	497.500	—	385.000	882.500	113.000
5% oblig. Polskiego B-ku Kom. em. III	„	—	—	199.520	199.520	58.480
5% oblig. Polskiego B-ku Kom. em. IV	„	—	915.000	—	915.000	—
5½% l. z. Bku Gosp. Kraj. em. I z 1924 r.	„	1,945.664	—	—	1,945.664	—
5½% l. z. B-ku Gosp. Kraj. em. II - VI	„	—	4,908.112	2,383.786	7,291.898	—
5½% obl. k. Bku Gosp. Kr. em. I z 1924 r.	„	996.396	—	—	996.396	—
5½% obl. kom. Bku Gosp. Kr. em. II i III	„	—	26,059.008	—	26,059.008	—
6% Pożyczka Inwest. m. W-wy 1935 r.	„	1,861.500	—	—	1,861.500	—
6% I ser. II Poż. Inwest. m. W-wy 1936 r.	„	722.300	—	—	722.300	—
6% Pożyczka Narodowa	„	6,097.300	—	—	6,097.300	—
7% l. z. B-ku Gosp. Krajowego . .	„	—	—	5,726.996	5,726.996	543.000
7% l. z. Państw. B-ku Rolnego . .	„	—	—	1,070.800	1,070.800	—
7% oblig. komun. B-ku Gosp. Kraj.	„	—	—	1,676.028	1,676.028	—
8% l. z. Państw. B-ku Rolnego . .	„	—	—	1,462.000	1,462.000	81.872
8% l. z. B-ku Gosp. Krajowego . .	„	—	—	4,056.534	4,056.534	579.210
8% oblig. komun. B-ku Gosp. Kraj.	„	—	—	1,190.240	1,190.240	120.400
4% prem. pożyczka dolar. ser. III .	§ = 8·914	—	56.030	3.860	59.890	1.140
7% l. z. Tow. Kred. Przem. Polskiego	£	—	—	7.350	7.350	2.175
8% l. z. Tow. Kred. Przem. Polskiego	„	89.620	—	—	89.620	—

Obieg biletów bankowych podług odcinków.

W końcu miesiąca	I l o ś ć s z t u k b i l e t ó w								Złotych
	w o d c i n k a c h p o z ł o t y c h								
	500 I E.	100 I E.	100 II E.	50 II E.	20 II E.	20 III E.	20 IV E.	10 II E.	
grudnia . 1937 r.	214.145	1,066.430	3,135.340	5,041.845	71.067	13,877.421	—	117.247	1.059,483.980
stycznia . 1938 r.	212.372	1,033.346	3,033.863	4,758.112	70.699	13,028.521	—	117.226	1.013,969.160
lutego . . . "	211.149	994.376	3,079.864	4,763.487	70.310	13,106.943	—	117.209	1.015,890.000
marca . . . "	257.793	962.988	3,582.949	5,032.164	69.804	13,457.429	—	117.194	1.106,815.000
kwietnia . . "	248.225	929.444	3,722.900	5,274.253	69.481	14,326.121	—	—	1.140,971.590
maja "	257.270	897.930	3,726.783	5,091.873	69.096	13,811.965	—	—	1.123,321.170
czerwca . . "	261.406	877.138	3,811.403	5,115.036	68.878	14,036.547	—	—	1.137,417.400
lipca "	248.832	845.931	3,719.736	5,073.477	68.563	14,372.782	—	—	1.123,483.450
sierpnia . . "	241.619	825.126	3,848.964	5,151.897	68.239	15,102.817	—	—	1.149,234.470
września . . "	438.238	808.522	5,852.079	6,173.451	68.010	16,942.497	672.655	—	1.547,514.890
październ. . "	343.050	781.093	5,390.686	6,150.850	67.783	16,478.795	2,424.567	—	1.475,668.300
listopada . . "	325.509	751.597	5,015.469	5,754.855	67.511	14,728.617	2,484.746	—	1.372,821.330
grudnia . . . "	338.778	726.501	5,162.387	5,941.015	67.219	14,447.213	3,028.043	—	1.406,178.050

Stan ważniejszych rachunków i stosunek % pokrycia w dekadach.

1938	Złoto	Pieniądze zagraniczne i dewizy	Portfel wekslowy	Bilety skarbowe zdyskontowane	Pożyczki zabezpieczone zastawami	Papiery własne i funduszu zapasowego	Obieg biletów bankowych	Natychmiast płatne zobowiązania	Stosunek procentowy pokrycia
	w t y s i ą c a c h z ł o t y c h								
10 stycznia	435.248	37.177	602.431	18.581	23.877	217.978	999.573	376.522	34'11
20 "	435.640	34.269	564.848	4.620	25.731	217.553	963.264	349.736	35'91
31 "	436.035	32.060	592.393	1.068	28.701	216.660	1.013.969	326.721	35'14
10 lutego	436.342	33.603	566.177	1.563	27.274	216.368	994.775	322.472	35'85
20 "	436.764	29.893	568.789	1.181	24.035	216.354	964.861	349.523	35'97
28 "	437.148	26.492	570.011	10.357	29.186	215.130	1.015.890	306.881	35'75
10 marca	437.622	22.726	558.901	16.890	26.656	214.556	986.813	317.083	36'35
20 "	438.004	20.092	592.809	43.505	33.630	216.705	1.062.281	309.060	34'45
31 "	438.405	18.447	606.050	41.249	24.031	216.113	1.106.815	230.409	35'43
10 kwietnia	438.661	13.499	595.670	44.009	23.351	215.788	1.083.615	241.936	35'79
20 "	439.017	13.351	585.949	41.660	22.790	215.814	1.041.052	278.981	35'98
30 "	439.349	14.528	633.632	42.820	32.928	215.971	1.140.972	229.209	34'73
10 maja	439.836	17.049	619.720	48.256	28.975	216.054	1.089.270	278.074	34'71
20 "	440.219	18.791	606.291	38.361	22.712	216.180	1.058.973	280.204	35'53
31 "	440.477	20.317	647.084	40.122	31.880	216.296	1.123.321	278.006	33'85
10 czerwca	445.560	14.073	639.480	31.262	25.823	216.412	1.105.401	272.115	34'88
20 "	445.854	13.316	634.177	28.725	22.718	216.469	1.077.615	291.721	35'13
30 "	446.234	12.401	679.768	28.399	33.234	216.317	1.137.417	259.276	34'41
10 lipca	446.519	11.727	685.657	28.570	25.450	216.188	1.102.287	288.308	34'60
20 "	446.881	11.377	659.481	29.648	23.203	216.220	1.064.585	296.664	35'43
31 "	447.183	11.899	686.400	36.703	32.675	216.279	1.123.484	263.520	34'75
10 sierpnia	447.503	10.971	678.006	34.899	25.888	216.330	1.106.212	257.905	35'40
20 "	447.701	10.944	674.297	34.724	29.219	216.375	1.081.415	276.919	35'58
31 "	448.046	12.034	714.822	39.687	36.709	216.351	1.140.234	248.749	34'52
10 września	447.111	12.126	710.747	35.778	34.714	216.415	1.137.311	242.283	34'94
20 "	441.535	14.683	715.891	58.229	41.091	216.433	1.149.014	260.889	33'71
30 "	437.186	13.410	878.963	82.550	205.453	216.964	1.547.515	181.208	26'84
10 października	437.283	13.660	891.892	73.638	117.617	216.322	1.460.667	180.777	28'37
20 "	432.319	12.433	864.492	49.493	53.650	216.129	1.391.748	144.449	30'10
31 "	432.509	13.350	859.611	83.522	90.983	216.108	1.475.668	121.414	28'80
10 listopada	432.680	13.816	838.729	53.915	74.522	216.027	1.379.499	162.336	30'01
20 "	433.089	13.502	829.939	52.607	64.158	216.054	1.327.002	208.803	30'16
30 "	441.628	12.039	838.255	51.634	85.544	216.025	1.372.821	195.321	30'08
10 grudnia	442.273	16.067	813.106	56.152	74.032	224.975	1.347.474	220.766	30'12
20 "	444.804	17.109	784.802	62.239	84.200	224.032	1.336.479	239.419	30'14
31 "	445.186	19.240	830.784	81.861	112.101	222.326	1.406.178	251.143	28'59

Przegląd ważniejszych rachunków i pozycji za ostatnie 10 lat.

Nazwa rachunku	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	
	w milionach złotych										
Pozostałości w końcu roku:											
Złoto	700·5	562·2	600·4	502·2	475·6	503·3	444·4	392·9	434·9	445·2	
Pieniądze zagr. i dewizy . .	526·1	412·7	213·4	136·7	88·3	28·3	26·9	29·7	36·1	19·2	
Portfel wekslowy	704·2	672·0	670·3	585·5	688·1	654·0	689·1	681·3	660·9	830·8	
Bilety skarbowe zdyskont. .	—	—	—	—	48·2	48·0	67·6	66·9	23·3	81·9	
Pożyczki zastawowe	76·9	86·3	126·1	114·2	78·9	54·5	109·5	107·4	24·3	112·1	
Papiery % własne i fund. zap.	82·7	95·4	105·6	105·6	106·0	102·8	141·1	224·9	219·0	222·3	
Obieg biletów bankowych .	1.340·3	1.328·2	1.218·3	1'002·8	1.004·0	981·1	1.007·2	1.033·8	1.059·5	1.406·2	
Natychmiast płatne zobow.	467·9	210·3	213·2	220·5	261·9	240·5	209·7	291·6	359·7	251·1	
Obroty w ciągu roku:											
Obrót żyr.: {	Żyro	65.198·2	62'243·0	53.928·1	43.073·2	43.025·5	42.473·4	42.743·7	41.028·0	45.964·7	49.804·1
	Izby Rozrachunkowe	7.267·0	8.741·4	7.743·2	6.418·4	7.482·5	8.266·9	9.362·4	9.820·2	10.913·9	13.162·6
	R/k przekaz. P. K. O.	4.875·7	4.428·5	3.862·6	3.110·8	2.085·5	1.570·6	1.370·7	1.368·3	1.921·7	2.026·0
Zdyskontowane weksle . . .	3.558·3	3.128·0	3.187·2	2.825·4	2.587·0	2.241·5	2.363·7	2.275·4	2.154·5	2.824·4	
Zainkasowane weksle	3.494·8	3.160·1	3.188·9	2.910·2	2.484·4	2.275·6	2.328·6	2.283·2	2.175·0	2.654·5	
Zdyskont. bilety skarbowe .	—	—	—	—	156·1	271·5	336·5	355·3	236·4	491·5	
Zainkasow. bilety skarb. . .	—	—	—	—	107·9	271·7	316·9	356·0	280·0	432·9	
Udzielone pożyczki zastaw.	153·9	153·4	205·1	157·4	223·7	289·2	506·8	602·8	296·7	652·6	
Spłacone pożyczki zastaw. .	168·1	144·1	165·4	169·3	258·9	313·6	451·9	604·9	379·7	564·8	
Oplacone kupony	19·7	15·6	18·6	20·9	23·3	27·6	35·8	37·7	32·0	34·6	
Roczne zamknięcia:											
Dochody brutto	97·5	71·0	77·4	62·0	53·3	44·0	43·4	47·2	40·6	47·8	
Koszty handl. i druku bil. bank.	33·5	38·4	36·4	33·5	29·7	28·2	26·3	25·4	27·4	27·3	
Zysk do podziału	48·1	33·0	23·9	12·2	12·0	12·3	12·0	9·3	8·0	8·2	
Udział Sk. Państwa w zyskach	23·0	13·0	6·9	0·1	—	0·1	—	—	—	0·1	
Dywidenda	20%	15%	12%	8%	8%	8%	8%	8%	8%	8%	
Ilość Oddziałów	53	53	53	53	53	53	50	50	50	50	
Ilość Placówek inkasow.	201	222	239	227	227	246	247	247	248	250	
Ilość pracowników:											
urzędników	946 112	953 139	938 136	935 133	889 114	904 109	866 88	906 88	895 87	894 87	
bluralistów	116 344	113 301	99 279	91 263	90 219	94 197	94 153	118 179	125 182	137 190	
niższego personelu .	339 23	338 17	304 —	298 —	217 —	268 —	264 —	291 —	291 —	292 —	
razem	1.880	1.861	1.756	1.720	1.529	1.572	1.465	1.582	1.580	1.600	
kontraktowych	—	—	12	22	89	70	110	58	49	40	
ogółem	1.880	1.861	1.768	1.742	1.618	1.642	1.575	1.640	1.629	1.640	

Oddziały Banku i placówki inkasowe (Zastępstwa).

(W miejscowościach wydrukowanych grubszymi czcionkami znajdują się Oddziały Banku).

Oddział lub placówka inkasowa	Oddział, któremu podlega placówka	Instytucja, której powierzono inkaso
1. Aleksandrów Kujawski	Włocławek	Komunalna Kasa Oszczędności powiatu Nieszawskiego
2. Aleksandrów Łódzki	Łódź	Urząd pocztowy
3. Andrychów	Kraków	Urząd pocztowy
4. Augustów	Suwałki	Komunalna Kasa Oszczędności powiatu Augustowskiego
5. Baranowicze		
6. Będzin	Sosnowiec	Komunalna Kasa Oszczędności pow. Będzińskiego w Będzinie
(10) Biała Krakowska	Bielsko	Załatwia Oddział B. P. w Bielsku
7. Biała Podlaska	Brześć n. B.	Komunalna Kasa Oszczędności powiatu Biała Podlaska
8. Białystok		
9. Bielsk Podlaski	Białystok	Komunalna Kasa Oszczędności powiatu Bielskiego
10. Bielsko		
11. Biłgoraj	Zamość	Komunalna Kasa Oszczędności pow. Biłgorajskiego w Biłgoraju
12. Błonie	Warszawa	Kasa Spółdzielcza z ogr. odp. w Błoniu
13. Bochnia	Kraków	Kom. Kasa Oszczędn. Związku Międzykomunalnego w Bochni
14. Borszczów	Tarnopol	Pow. Kasa Zaliczk. i Oszczędn. w Borszczowie, Spółdz. z o. por.
15. Borysław (Tustanowice— Wołanka, Mrażnica)	Drohobycz	Bank Dysk. War. S. A., Oddz. w Drohobyczu, Eksp. w Borysławiu
16. Bóbrka	Lwów	Polski Bank Spółdzielczy w Bóbrce, Spółdz. zarej. z n. odp.
17. Brasław	Wilno	Komunalna Kasa Oszczędności pow. Brasławskiego w Brasławiu
18. Brodnica	Lidzbark	Kom. Kasa Oszczędn. miasta Brodnicy w Brodnicy n. Drw.
19. Brody	Lwów	Urząd pocztowy
20. Brzesko	Tarnów	Komunalna Kasa Oszczędności powiatu Brzeskiego w Brzesku
21. Brześć n. B.		
22. Brzeziny	Tomaszów Maz.	Urząd pocztowy
23. Brzeżany	Lwów	Komunalna Kasa Oszczędn. pow. Brzeżańskiego w Brzeżanach
24. Brzozów	Jasło	Bank Spółdzielczy zarej. z ogr. odp. w Brzozowie
25. Buczac	Stanisławów	Komunalna Kasa Oszczędności pow. Buczackiego w Buczacz
26. Bydgoszcz		
27. Chełm	Lublin	Kom. Kasa Oszczędn. pow. Chełmskiego w Chełmie
28. Chełmno	Toruń	Komunalna Kasa Oszczędności pow. Chełmińskiego, Chełmno
29. Chełmża	Toruń	Urząd pocztowy
30. Chmielnik	Kielce	Urząd pocztowy
31. Chodzież	Poznań	Spółdzielczy Bank Nadnotecki, Spółdz. z odp. n. w Chodzieży
32. Chojnice		
33. Chorzów		
34. Chrzanów	Kraków	Urząd pocztowy
35. Ciechanów	Warszawa	Urząd pocztowy
36. Cieszyn	Bielsko	Tow. Oszczędn. i Zaliczek, Bank Spółdz. z n. odp. w Cieszynie
37. Czarnków	Poznań	Urząd pocztowy
38. Czersk	Chojnice	Urząd pocztowy
39. Częstochowa		
40. Czortków	Tarnopol	Bank Zaliczkowy Spółdzielczy z ogr. odp. w Czortkowie
41. Dąbrowa Górnicza	Sosnowiec	Bank Udziałowy Spółdzielczy z ogr. odp. w Dąbrowie Górniczej
42. Dąbrowa Tarnowska	Tarnów	Bank Spółdzielczy zar. z nieogr. odp. w Dąbrowie Tarnowskiej
43. Dębica	Tarnów	Tow. Wzajemnego Kredytu w Dębicy, Spółdz. zarej. z ogr. odp.
44. Dolina	Stanisławów	Kom. Kasa Oszczędności powiatu Dolińskiego w Dolinie
45. Drohiczyń Poleski	Pińsk	Drohiczyński Pow. Bank Spółdz. z o. odp. w Drohiczyźnie Pol.
46. Drohobycz		
47. Dubno	Równe	Komunalna Kasa Oszczędności powiatu Dubieńskiego
48. Dynów	Jasło	Tow. Zaliczkowe w Dynowie, Spółdz. zarej. z ogr. odp.
49. Działdowo	Lidzbark	Komunalna Kasa Oszczędności powiatu Działdowskiego
50. Działoszyce	Kielce	Urząd pocztowy
51. Garwolin	Siedlce	Komunalna Kasa Oszczędności powiatu Garwolińskiego
52. Gdynia		
53. Głębokie	Wilno	Komunalna Kasa Oszczędn. pow. Działoszyckiego w Głębokiem

Oddział lub placówka inkasowa	Oddział, któremu podlega placówka	Instytucja, której powierzono Inkaso
54. Gniew	Tczew	Urząd pocztowy
55. Gniezno		
56. Gołańcz	Gniezno	Bank Ludowy, Spółdz. z nieogr. odp. w Gołańczy
57. Gorlice	Jasło	Urząd pocztowy
58. Gostynin	Płock	Urząd pocztowy
59. Gostyń	Leszno	Bank Pożyczk. Spółdzielczy, Spółdz. z n. odp. w Gostyniu
60. Grajewo	Łomża	Urząd pocztowy
61. Grodno		
62. Grodzisk Mazowiecki	Warszawa	Komunalna Kasa Oszczęd. pow. Błońskiego w Grodzisku
63. Grodzisk Wielkopolski	Poznań	Bank Ludowy, Spółdz. z odp. nieogr. w Grodzisku Wlkp.
64. Grójec	Warszawa	Urząd pocztowy
65. Grudziądz		
66. Grybów	Nowy Sącz	Tow. Zaliczkowe w Grybowie, Tow. spółdz. zarej. z n. por.
67. Horodenka	Kołomyja	Komunalna Kasa Oszczęd. pow. Horodeńskiego w Horodence
68. Hrubieszów	Zamość	Kom. Kasa Oszczęd. pow. Hrubieszowskiego w Hrubieszowie
69. Inowrocław		
70. Janowiec Wielkopolski	Gniezno	Urząd pocztowy
71. Jarocin	Ostrów Wielkop.	Komunalna Kasa Oszczędności m. Jarocina w Jarocinie Wlkp.
72. Jarosław	Przemyśl	Komunalna Kasa Oszczędności m. Jarosławia
73. Jasło		
74. Jaworów	Przemyśl	Kasa Poż. i Oszczęd. w Jaworowie, Spółdz. zar. z ogr. odp.
75. Jaworzno	Kraków	Bank Spółdzielczy w Jaworznie, Spółdz. z nieogr. odp.
76. Jędrzejów	Kielce	Kom. Kasa Oszczędności pow. Jędrzejowskiego w Jędrzejowie
77. Kalisz		
78. Kałusz	Stanisławów	Kom. Kasa Oszczędności pow. Kałuskiego w Kałuszu
79. Kamień-Koszyrski	Brześć n. B.	Urząd pocztowy
80. Kamionka Strumłowa	Lwów	Bank Spółdzielczy w Kamionce Strumłowej z ogr. odp.
81. Kartuzy	Gdynia	Bank Ludowy Spółdz. z nieogr. odp. w Kartuzach
82. Katowice		
83. Kępno	Ostrów Wielkop.	Bank Ludowy Spółdz. z odp. nieogr. w Kępnie
84. Kęty	Bielsko	Urząd pocztowy
85. Kielce		
86. Kleczew	Gniezno	Kasa Stefczyka, Spółdz. z odp. nieogr. w Kleczewie
87. Kobryń	Brześć n. B.	Bank Spółdzielczy z ogr. odp. w Kobryniu
88. Kolbuszowa	Rzeszów	Kom. Kasa Oszczęd. pow. Kolbuszowskiego w Kolbuszowej
89. Kołno	Łomża	Urząd pocztowy
90. Koło	Włocławek	Komunalna Kasa Oszczędności powiatu Kolskiego w Kole
91. Kołomyja		
92. Konin	Gniezno	Komunalna Kasa Oszczędności pow. Konińskiego w Koninie
93. Końskie	Radom	Bank Ludowy w Końskich, Spółdz. z nieogr. odp.
94. Kosów Huculski	Kołomyja	Kom. Kasa Oszczęd. samorząd. pow. Kosowskiego w Kosowie
95. Kosów Poleski	Baranówlcze	Powiatowa Komunalna Kasa Oszczęd. w Kosowie Poleskim
96. Kościan	Leszno	K. K. O. pow. Kościańskiego w Kościanie
97. Kowel	Łuck	Komunalna Kasa Oszczędności pow. Kowelskiego w Kowlu
98. Koźmin	Ostrów Wielkop.	Urząd pocztowy
99. Kraków		
100. Krasnystaw	Zamość	Urząd pocztowy
101. Kraśnik	Lublin	Kasa Spółdzielcza im. Stefczyka w Kraśniku z odp. nieogr.
102. Krosno	Jasło	Komunalna Kasa Oszczędności miasta Krosna
103. Krotoszyn	Ostrów Wielkop.	Komunalna Kasa Oszczędności miasta Krotoszyna
104. Krynica (Krynica Wieś, Słotwiny)	Nowy Sącz	Kom. Kasa Oszczędności pow. Krakowskiego oddz. w Krynicy
105. Krzemieniec	Równe	Kom. Kasa Oszczędności powiatu Krzemienieckiego
106. Kutno	Włocławek	Komunalna Kasa Oszczędności pow. Kutnowskiego w Kutnie
107. Kuły	Kołomyja	Kasa Spółdzielcza, Spółdz. z ogr. odpow. w Kutach

Oddział lub placówka inkasowa	Oddział, któremu podlega placówka	Instytucja, której powierzono Inkaso
108. Lesko	Przemyśl	Komunalna Kasa Oszczędności pow. Leskiego w Lesku
109. Leszno		
110. Leżajsk	Rzeszów	Bank Spółdzielczy w Leżajsku z ogr. odp.
111. Lida	Wilno	Wileński Prywatny Bank Handlowy, S. A., Oddział w Lidzie
112. Lidzbark		
113. Limanowa	Nowy Sącz	Tow. Zalicz. i Ochrony Własn. Ziem. w Limanowej, Sp. z o. por.
114. Lipno	Włocławek	Urząd pocztowy
115. Lubaczów	Przemyśl	Kom. Kasa Oszczędn. pow. Lubaczowskiego w Lubaczowie
116. Lubartów	Lublin	Urząd pocztowy
117. Lubawa	Lidzbark	Bank Ludowy, Spółdz. z odpow. ogr. w Lubawie
118. Lublin		
119. Lubliniec	Chorzów	Komunalna Kasa Oszczędn. pow. Lublinieckiego w Lublińcu
120. Lubomi	Brześć n. B.	Komunalna Kasa Oszczędności powiatu Lubomelskiego
121. Lwów		
122. Łańcut	Rzeszów	Urząd pocztowy
123. Łask	Łódź	Urząd pocztowy
124. Łęczyca	Łódź	Urząd pocztowy
125. Łobżenica	Bydgoszcz	Urząd pocztowy
126. Łomża		
127. Łowicz	Warszawa	Spółdzielczy Bank Ziemi Łowickiej, Spółdz. z o. o. w Łowiczu
128. Łódź		
129. Łuck		
130. Łuków	Siedlce	Urząd pocztowy
131. Łuniniec	Pińsk	Powiatowa Komunalna Kasa Oszczędności w Łuniniu
132. Maków Mazowiecki	Warszawa	K. K. O. pow. Makowskiego w Makowie Mazowieckim
133. Miechów	Kraków	Bank Ludowy w Miechowie, Spółdz. zarej. z nieogr. odpow.
134. Mielec	Tarnów	Bank Spółdzielczy w Mielcu z nieogr. odp.
135. Międzychód	Poznań	Urząd pocztowy
136. Międzyrzec Podlaski	Siedlce	Kasa Stefczyka, Spółdz. z odp. n. w Międzyrzeczu Podlaskim
137. Mikołów	Katowice	Kom. Kasa Oszcz. p. Pszczyńsk. w Pszczynie Oddz. w Mikołowie
138. Mińsk Mazowiecki	Warszawa	Kom. Kasa Oszcz. pow. Mińsko-Mazowieckiego w Mińsku Maz.
139. Mława	Lidzbark	Urząd pocztowy
140. Mogilno	Gniezno	Bank Ludowy, Spółdz. z odp. nieogr. w Mogilnie
141. Mościska	Przemyśl	Tow. Zaliczkowe w Mościskach, Spółdz. zarej. z ogr. odp.
142. Mysłowice	Katowice	Polski Bank Ludowy, Spółdz. z odp. nieogr. w Mysłowicach
143. Myślenice	Kraków	Komunalna Kasa Oszczędn. pow. Myślenickiego w Myślenicach
144. Nadworna	Stanisławów	Bank Spółdzielczy z nieogr. odp. w Nadwornej
145. Nakło n. Notecią	Bydgoszcz	Spółdzielczy Bank Kredytowy z ogr. odp. w Nakle
146. Nasielsk	Warszawa	Urząd pocztowy
147. Nieśwież	Baranowicze	Komunalna Kasa Oszczędn. pow. Nieświeżskiego w Nieświeżu
148. Nisko	Rzeszów	Komunalna Kasa Oszczędności pow. Nizańskiego w Nisku
149. Nowa Wieś k. Chorzowa	Chorzów	Bank Ludowy, Spółdz. z odp. ogr. w Nowej Wsi k. Chorzowa
150. Nowe	Grudziądz	Kom. Kasa Oszczędn. pow. Świeckiego, Oddział Nowe
151. Nowe Miasto Lubawskie	Lidzbark	Bank Ludowy, Spółdz. kred. z o. n. w Nowym Mieście Lub.
152. Nowogródek	Baranowicze	Urząd pocztowy
153. Nowy Sącz		
154. Nowy Targ	Nowy Sącz	Kom. Kasa Oszczędn. pow. Nowotarskiego w Nowym Targu
155. Oborniki	Poznań	Bank Ludowy w Obornikach, Spółdz. z odpow. nieogr.
156. Olkusz	Sosnowiec	Kom. Kasa Oszczędn. Zw. Międzykomun. w Olkuszu
157. Opatów	Radom	Komunalna Kasa Oszczędności powiatu Opatowskiego
158. Opoczno	Tomaszów Maz.	Komunalna Kasa Oszczędn. pow. Opoczyńskiego w Opocznie
159. Ostrołęka	Łomża	Kom. Kasa Oszczędności pow. Ostrołęckiego w Ostrołęce
160. Ostrowiec Świętokrzyski	Radom	K. K. O. pow. Opatowskiego w Opatowie, oddz. w Ostrowcu
161. Ostrów Wielk.		
162. Ostrów Mazowiecka	Łomża	Urząd pocztowy

Oddział lub placówka inkasowa	Oddział, któremu podlega placówka	Instytucja, której powierzono inkaso
163. Oszmiana	Wilno	Urząd pocztowy
164. Oświęcim	Bielsko	Komunalna Kasa Oszczędności miasta Oświęcimia
165. Ozorków	Łódź	Urząd pocztowy
166. Pabianice	Łódź	Bank Ludowy w Pabianicach, Spółdz. z ogr. odp.
167. Parczew	Brześć n. B.	Urząd pocztowy
168. Piekary Śląskie	Chorzów	Bank Ludowy, Spółdz. z odp. nleogr. w Piekarach Śląskich
169. Pińczów	Kielce	Urząd pocztowy
170. Pińsk		
171. Piotrków Tryb.		
172. Pleszew	Ostrów Wieikop.	Bank Pożyczkowy Spółdzielczy, Spółdz. z o. n. w Pleszewie
173. Płock		
174. Płońsk	Warszawa	Bank Spółdzielczy w Płońsku z nleogr. odp.
175. Podhajce	Stanisławów	Kom. Kasa Oszczęd. pow. Podhajckiego w Podhajcach
176. Postawy	Wilno	Chrześcijański Spółdz. Bank Lud. sp. z ogr. odp. w Postawach
177. Poznań		
178. Pruszków	Warszawa	Kom. Kasa Oszcz. pow. Warsz. w Warszawie, Od. w Pruszkowie
179. Prużana	Brześć n. B.	Bank Spółdzielczy z ogr. odp. w Prużanie
180. Przasnysz	Lidzbark	Bank Spółdzielczy w Przasnyszu z odp. nleogr.
181. Przemyśl		
182. Przemyślany	Lwów	Polski Bank Spółdzielczy w Przemyślanach, Spółdz. z ogr. odp.
183. Przeworsk	Rzeszów	Spółdz. Bank Ziemi Przeworskiej, Spółdz. z o. o. w Przeworsku
184. Pszczyna	Katowice	Komunalna Kasa Oszczędności powiatu Pszczyńskiego
185. Puck	Gdynia	Komunalna Kasa Oszczędności miasta Pucka
186. Puławy	Lublin	Urząd pocztowy
187. Pułtusk	Warszawa	Urząd pocztowy
188. Radom		
189. Radomsko	Piotrków	Kom. Kasa Oszczęd. pow. Radomskiego w Radomsku
190. Radziechów	Lwów	Bank Spółdzielczy z ogr. odp. w Radziechowie
191. Radzymin	Warszawa	Urząd pocztowy
192. Radzyń Podlaski	Siedlce	Komunalna Kasa Oszczędności pow. Radzyńskiego w Radzyniu
193. Rawa Mazowiecka	Tomaszów Maz.	Kom. Kasa Oszczęd. pow. Rawskiego w Rawie Maz.
194. Rawa Ruska	Lwów	Urząd pocztowy
195. Rawicz	Leszno	Kom. Kasa Oszczęd. pow. Rawickiego w Rawiczu
196. Rogoźno	Poznań	Komunalna Kasa Oszczędności miasta Rogoźna
197. Rohatyn	Stanisławów	Kom. Kasa Oszczęd. pow. Rohatyńskiego w Rohatynie
198. Ropczyce	Rzeszów	Komunalna Kasa Oszczęd. pow. Ropczyckiego w Ropczycach
199. Rozwadow	Rzeszów	Kom. Kasa Oszczęd. pow. Tarnobrzesk., Oddz. w Rozwadowie
200. Rożyszcze	Łuck	Kom. Kasa Oszczędności pow. Łuckiego Oddz. w Rożyszczech
201. Równe		
202. Rybnik	Katowice	Komunalna Kasa Oszczędności m. Rybnika
203. Rymanów	Jasło	Towarzystwo Zaliczkowe w Rymanowie, Spółdz. zarej. z o. o.
204. Rypln	Płock	Bank Spółdzielczy w Ryplnie, Spółdz. z nleogr. odp.
205. Rzeszów		
206. Sambor	Drohobycz	Komunalna Kasa Oszczędności miasta Sambora
207. Sandomierz	Radom	Bank Spółdz. Ziemi Sandomierskiej z o. o. w Sandomierzu
208. Sanok	Jasło	Komunalna Kasa Oszczędności miasta Sanoka
209. Sarny	Równe	Powiatowa Komunalna Kasa Oszczędności w Sarnach
210. Sądowa Wisznia	Przemyśl	Bank Spółdzielczy w Sądowej Wiszni, Spółdz. zar. z n. odp.
211. Sępólno Kralńskie	Chojnice	Komunalna Kasa Oszczędności pow. Sępoleńskiego w Sępólnie
212. Siedlce		
213. Siemianowice Śląskie	Katowice	Bank Ludowy, Spółdz. z odp. nleogr. w Siemianowicach Śl.
214. Sieradz	Kalisz	Komunalna Kasa Oszczędności pow. Sieradzkiego w Sieradzu
215. Sierpc	Płock	Urząd pocztowy
216. Skalał	Tarnopol	Kom. Kasa Oszczędności pow. Skalałckiego w Skalacie
217. Skarżysko-KamIenna	Radom	Bank Lud. w Końskich, Spółdz. z n.o., Oddz. w Skarżysku Kamien.

Oddział lub placówka Inkasowa	Oddział, któremu podlega placówka	Instytucja, której powierzono Inkaso
218. Skierniewice	Warszawa	Bank Spółdzielczy z nieogr. odp. w Skierniewicach
219. Skole	Drohobycz	Urząd pocztowy
220. Słonim	Baranowicze	Urząd pocztowy
221. Słupca	Gniezno	Komunalna Kasa Oszczędności pow. Konińskiego w Słupcy
222. Sochaczew	Warszawa	Kasa Spółdzielcza w Sochaczewie z odp. nieogr.
223. Sokal	Lwów	Komunalna Kasa Oszczędności miasta Sokala
224. Sokółów Podlaski	Siedlce	Kom. Kasa Oszczędn. pow. Sokolowskiego w Sokolowie Podlas.
225. Sokółka	Białystok	Urząd pocztowy
226. Sosnowiec		
227. Stanisławów		
228. Starogard	Tczew	Miejska Komunalna Kasa Oszczędności w Starogardzie
229. Stary Sambor	Drohobycz	Urząd pocztowy
230. Stolpce	Baranowicze	Komunalna Kasa Oszczędności pow. Stolpeckiego w Stolpcach
231. Stryj	Drohobycz	Komunalna Kasa Oszczędności m. Stryja w Stryju
232. Strzelno	Inowrocław	Bank Ludowy, Spółdz. z odp. nieogr. w Strzelnie
233. Strzyżów	Rzeszów	Komunalna Kasa Oszczędności miasta Strzyżowa
234. Suchedniów	Kielce	Urząd pocztowy
235. Suwałki		
236. Szamotuły	Poznań	Urząd pocztowy
237. Szczekocin	Kielce	Bank Ludowy Spółdzielczy z nieogr. odp. w Szczekocinach
238. Szubin	Bydgoszcz	Komunalna Kasa Oszczędności pow. Szublińskiego w Szubinie
239. Śmigłel	Leszno	K. K. O. pow. Kościańskiego, oddział w Śmiglu
240. Śniatyn	Kolomyja	Komunalna Kasa Oszczędności pow. Śniatyńskiego w Śniatynie
241. Śrem	Poznań	Bank Ludowy, Spółdz. z odp. nieogr. w Śremie
242. Środa	Poznań	Komunalna Kasa Oszczędności powiatu Średzkiego w Środzie
243. Świecie	Grudziądz	Komunalna Kasa Oszczędności pow. Świeckiego, Świecie n. W.
244. Świętochłowice	Chorzów	Kom. Kasa Oszcz. pow. Świętochłowickiego w Świętochłowicach
245. Tarnobrzeg	Rzeszów	Kom. Kasa Oszczędn. pow. Tarnobrzeskiego w Tarnobrzegu
246. Tarnopol		
247. Tarnowskie Góry	Chorzów	Kom. Kasa Oszcz. pow. Tarnogórk. w Tarnowskich Górach
248. Tarnów		
249. Tczew		
250. Tłumacz	Stanisławów	Komunalna Kasa Oszczędności pow. Tłumacz w Tłumaczu
251. Tomaszów Lubelski	Zamość	Kom. Kasa Oszczędn. pow. Tomaszowskiego w Tomaszowie Lub.
252. Tomaszów Maz.		
253. Toruń		
254. Trembowla	Tarnopol	Kom. Kasa Oszczędn. pow. Trembowelskiego w Trembowli
255. Trzemeszno	Gniezno	Kom. Kasa Oszczędności m. Trzemeszna w Trzemesznie
256. Tuchola	Chojnice	Komunalna Kasa Oszczędności pow. Tucholskiego w Tucholi
257. Turek	Kalisz	Komunalna Kasa Oszczędności powiatu Tureckiego w Turku
258. Ustrzyki Dolne	Przemyśl	Tow. Zaliczkowe w Ustrzykach Dolnych, Spółdz. zarej. z o. o.
259. Wadowice	Kraków	Komunalna Kasa Oszczędn. pow. Wadowickiego w Wadowicach
260. Warszawa (Oddz. Gł.)		
261. Wąbrzeźno	Toruń	Urząd pocztowy
262. Wągrowiec	Poznań	Kom. Kasa Oszczędności pow. Wągrowieckiego w Wągrowcu
263. Wejherowo	Gdynia	Komunalna Kasa Oszczędności miasta Wejherowa
264. Węgrów	Siedlce	Kom. Kasa Oszczędności pow. Węgrowskiego w Węgrowle
265. Wieliczka	Kraków	Kom. Kasa Oszczędn. pow. Krakowskiego, oddz. w Wieliczce
266. Wielkie Hajduki	Chorzów	Bank Ludowy, Spółdz. z nieogr. odp. w W. Hajdukach
267. Wieluń	Ostrów Wielkop.	Komunalna Kasa Oszczędności pow. Wieluńskiego w Wielunlu
268. Więcbork	Chojnice	Urząd pocztowy
269. Wilejka	Wilno	Urząd pocztowy
270. Wilno		
271. Witkowo	Gniezno	Bank Ludowy, Spółdz. z odpow. nieogr. w Witkowie
272. Włocławek		

Oddział lub placówka inkasowa	Oddział, któremu podlega placówka	Instytucja, której powierzono Inkaso
273. Włodawa	Brześć n. B.	Komunalna Kasa Oszczędn. pow. Włodawskiego w Włodawie
274. Włodzimierz	Łuck	Urząd pocztowy
275. Włoszczowa	Kielce	Kom. Kasa Oszczędn. pow. Włoszczowskiego w Włoszczowie
276. Wodzisław Śląski	Katowice	Urząd pocztowy
277. Wolsztyn	Leszno	Miejska Komunalna Kasa Oszczędności w Wolsztynie
278. Wołkowysk	Grodno	Komunalna Kasa Oszczędności pow. Wołkowyskiego
279. Wronki	Poznań	Urząd pocztowy
280. Wyseśnia	Gniezno	Komunalna Kasa Oszczędności pow. Wrzesińskiego, Września
281. Wysokie Mazowieckie	Białystok	Urząd pocztowy
282. Wyszków	Warszawa	Urząd pocztowy
(300) Zabłocie k/Żywca	Bielsko	załatwia placówka inkasowa w Żywcu — K. K. O. m. Żywca
283. Zagórz	Gniezno	Bank Spółdzielczy z nieogr. odp. w Zagórzowie
284. Zakopane	Nowy Sącz	Bank Podhalański Spółdzielczy z nieogr. odp. w Zakopanem
285. Zaleszczyki	Kołomyja	Kom. Kasa Oszczędn. pow. Zaleszczyckiego w Zaleszczykach
286. Zamość		
287. Zawiercie	Sosnowiec	Kom. Kasa Oszczędn. pow. Zawlerciańskiego w Zawierciu
288. Zbaraż	Tarnopol	Polski Spółdzielczy Bank Kresowy, Spółdz. zarej. z n.o. w Zbarażu
289. Zbąszyń	Poznań	Urząd pocztowy
290. Zdobunów	Równe	Komunalna Kasa Oszczędności powiatu Zdobunowskiego
291. Zduńska Wola	Kalisz	Komunalna Kasa Oszczędn. pow. Sieradzkiego w Sieradzu, Oddział w Zduńskiej Woli
292. Zgierz	Łódź	Urząd pocztowy
293. Złoczów	Lwów	Kom. Kasa Oszczędności pow. Złoczowskiego w Złoczowie
294. Żelechów	Siedlce	Urząd pocztowy
295. Żnin	Bydgoszcz	Bank Ludowy, Spółdz. z odpow. nieogr. w Żninie
296. Żory	Katowice	Komunalna Kasa Oszczędności miasta Żor
297. Żółkiew	Lwów	Komunalna Kasa Oszczędności pow. Żółkiewskiego w Żółkwi
298. Żydaczów	Drohobycz	Urząd pocztowy
299. Żyrardów	Warszawa	„Wzajemny Kredyt“, Spółdz. z ogran. odpow. w Żyrardowie
300. Żywiec	Bielsko	Komunalna Kasa Oszczędności miasta Żywca.

301. **Gdańsk** Polska Kasa Rządowa, jako korespondent Banku Polskiego.

~~BIBLIOTEKA
ZOFII I JEDRZEJA MORAGZEWSKICH~~

016 481 H

~~A53565~~

SPIS RZECZY.

Ogłoszenie o Walnym Zebraniu	str.	3
Władze Banku	"	4
Protokół Walnego Zebrania z dnia 18 lutego 1938 r.	"	5
Sprawozdanie ogólne	"	9
Zestawienia szczegółowe:		
1) Złoto	"	29
2) Pieniądze i należności zagraniczne	"	29
3) Dyskonto weksli i biletów skarbowych.	"	29
4) Pożyczki zabezpieczone zastawami	"	30
5) Papiery procentowe własne	"	31
6) Nieruchomości	"	31
7) Obrót żyrowy	"	31
8) Izby rozrachunkowe	"	32
9) Obieg i pokrycie biletów bankowych	"	32
10) Kapitał zakładowy	"	33
11) Fundusz zapasowy	"	34
12) Fundusze emerytalny i zwrotny	"	34
13) Świadczenia dla Skarbu Państwa	"	35
14) Depozyty	"	37
15) Komisowe inkaso	"	37
16) Koszty handlowe	"	37
17) Oddziały	"	38
Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej	"	39
Rachunek zysków i strat	"	42
Bilans ostateczny Banku	"	44
Załączniki:		
Nr. 1. Papiery, należące do Banku Polskiego i funduszu zwrotnego 31 grudnia 1938 r., według nominalnych wartości.		
" 2. Obieg biletów bankowych podług odcinków.		
" 3. Stan ważniejszych rachunków i stosunek % pokrycia w dekadach.		
" 4. Przegląd ważniejszych rachunków i pozycji za ostatnie 10 lat.		
" 5. Oddziały Banku i placówki Inkasowe.		
